

Marin Držić

Hekuba

SADRŽAJ

PRVI ČIN _____	4
DRUGI ČIN _____	27
TREĆI ČIN _____	48
ČETVRTI ČIN _____	59
PETI ČIN _____	80
RJEČNIK _____	101

Imena

SJEN POLIDORA

HEKUBA, kraljica od Troje

Kor od žena trojanskih

POLIKSENA, kći Hekubina

ULISE

TALTIBIJO, sluga Agamenona

Sluga Hekubina

POLINESTO, kralj od Tracije

AGAMENON, kralj od Mičene

SEMIKOR

PRVI ČIN

Prvi prizor

SJEN POLIDORA

5 Iz strašne tej sjeni, gdi je taj vječna noć,
veselja gdi, jaoh, nî, gdi plač svu ima moć,
iz pakla, gdi s mukom ne ufav milosti
duše, jaoh, živu tom vječnome gorkosti,
gdi smeta ognjen mrak, od pakla tej strane
na slatki došao zrak svitlosti sunčane,
svitlosti, ka toli mila jes umrlim
na zemlji, ka doli slatka je hrana svim,
došao duh, tužna sjen mrtva Polidora¹,
10 jes tri dni ki² ubjen tuj leži kraj mora,
jedihni sin, štapak Hekube³ kraljice,
razgovor sâm sladak u nje sve tužice,
došao prijeku smrt da skažem svim na svit,
koja me hotje strt mlađahna prem u cvit.
15 Kažem se⁴ vam sada, neka ste svjedok vi
od suza i jada, smrti me i krvi,
pod suncem umrlim zrcalo neka jes
i vječni nauk svim prihuda moja čas.
20 Tkogodi milostiv začuvši, more bit,
mû tužbu i moj gniv hoće mi haran bit,
staviti ter bude u pisma⁵ svitla taj
mê tužbe prihude, da je moj vječni vaj,

---

¹ *Polidor* - najmlađi sin Prijama i Hekube. Kad je pala Troja, trački kralj Polimestor, kojemu je Polidor zajedno s blagom bio predan na čuvanje, ubio ga je i uzeo blago, a Hekuba mu se osvetila iskopavši mu oči i ubivši mu dva sina.

² *jes tri dni ki* - koji ima tri dana

³ *Hekuba* - Hekuba, žena trojanskog kralja Prijama. Osim Polidora, imala je još 18 djece (Hektora, Parisa, Kasandru...). Nakon što je oslijepila Polidora, pretvorena je u kuju.

⁴ *kažem se* - pokazujem se

⁵ *u pisma* - u knjige

25 da žive tužba mâ, da nigda, jaoh, ne mre,
da mojim suzama tkogodi suze otre,
pokli smrt ne u vrime hotje me uzeti,
da tužno mê ime vik slove na svijeti⁶.
I da vam sve znat jes gdi smo sad: mjesto ovoj,
30 prid kim je Keronez⁷, kićeno polje toj,
perivoj Tracije⁸, ovdj kralj zli vlada,
Polinesto⁹, ki je uzmožan kralj sada;
kraljuje taj ljudi, oružna s kim je vlas,
junačtva kih svudi visoki slove glas,
kralj grabec, kralj lakom, krvnik bez milosti
35 potlači zlobom tom cvit moje mladosti.
Svjedok će vječni bit u vrijeme svakoje
mjesto ovo svim na svit od krvi od moje.
Ovdj moj krvnik slip oči će žuditi,
ovdi sve u jedan hip zlobe će platiti;
40 ovdi će dva braca za tuđ grih smrt primit,
dva sinka za zla oca pravi će ovdi umrit.
Ma pokle s milosti svaki od vas gorki jad
i plač mê mladosti s suzami sliša sad,
budem vam ja kazat, da vaša dobrotu
tuj svrhu bude znat mojega života.
45 Otac moj veliki od Troje kralj sioni,
istočne strane ki u dobre vlada dni, -
strašiv se česti zle, umrle ka tira
i ljucke stvari sve napokon satira,
i znajuć pod nebi da vječno ništa nî,
50 taj nekad čestit bi sad je od svih najtužn'ji,
u misal upade da Troju i svoje
visoke tej zgrade Grci kad ne osvoje,
od gradov obstupi er svaka zla prijete,
nesreća taj skupi ujedno sve štete, -
55 malahna iz Troje ter mene on posla,
malahan da boje ne gledam ni taj zla,
sahranjen da stoju¹⁰ daleče od rati¹¹,
mlade dni u goju da budem trajati.
Polinesta zloga u krilo poslan bih
60 a kraljestva svoga u ljepši grad od svih;

---

⁶ *vik slove na svijeti* - uvijek bude glasovito na svijetu

⁷ *Keronez* - poluotok i grad u Trakiji, danas Gelibolu

⁸ *Tracija* - Trakija, zemlja Tračana (prostor od Karpata do sjevernih obala Egejskog mora i od rijeke Morave do Crnog mora)

⁹ *Polinesto* - Polimnestor

¹⁰ *stoju* - stojim

¹¹ *daleče od rati* - daleko od ratova

želeći otac moj shranit¹² me u miru,
prida me, jaoh, takoj nevjernu na viru,
život moj krvniku s imanjem pridan bi,
pri zlatu veliku vjeru i čas ki zabi.
65 I ako me odpravi s suzama ćačko moj,
ne s manjom ljubavi primi me pr'jatelj svoj, -
Prijama uzdanje Polines hvaljaše,
prid kim već imanje neg vjera mogaše.
70 Ja bih sin najmlađi od sinov Pr'jamovih,
rod draži i slađi svim ćačkom oda svih;
kada me odpravi i skrovno činjaše
jak ćačko moj pravi, koji me ljubljaše,
veličak dio blaga i zlata dâ meni
i kamenja draga, procjene komu nî,
75 neka krv svitla taj od kralja Prijama
od druga na svit saj potrebe ne ima,
i ako huda čes, s uredbom tome ka
zgar vlada od nebes na zemlji sva ljucka¹³,
ktil' bi se obrnut u rasap od Troje
80 i u gork plač svrnut blaženstvo sve svoje,
sinovom nesrećnim u tuzi da je doć
i kćercam tužnim tim gdigod i na pomoć,
Prijamu i ako bi oči zla smrt pokr'il',
utočište da bi nesrećnoj kući bil'.
85 Nije sumnit, i jes to, prem je moj ćačko mnil
od shrane u mjesto¹⁴ da me je postavil
nepr'jatelj, od Troje ki mire rvaše¹⁵,
desnice gdi svoje prostrijet ne mogaše,
kako sve toga ki oružja nositi
90 ne mogah ni jaki bijeh s kijeme boj biti.
U naše velike potrebe općene
od krvi kad rijeke tecijehu crvene
i naše čim vojske na nogah stojahu
i stvari trojanske viteški branjahu
95 i oganj čim smioni ne biješe spraznio
naš slavni grad oni ki je ures svijetu bio,
i dočim živ biješe Ektor¹⁶, brat slavni moj,
i vrh svih sloviješe junačtvom razum svoj,
ovi mi kazaše kralj krvnik ljubav svû
100 koja se mogaše u svomu kraljestvu.
A ja mlad vjerovah, pod krilom njegovim

---

¹² *shranit* - sačuvati

¹³ *sva ljucka* - svim ljudskim stvarima

¹⁴ *od shrane u mjesto* - na sigurno mjesto

¹⁵ *mire rvaše* - zidine napadaše

¹⁶ *Ektor* - Hektor

kako sin mirno spah, kako sin življah š njim;
u goju i takoj u miru stojeći
105   provođah život moj, mû mladost gojeći
veseljem, ljubavi i dobrom svakijeme
kako džilj gizdavi prolitja u vrijeme,
ki blazni tih vitar a sunce kripi toj
a rosa goji zgar na zemlji gdi plodnoj.
110   Nu Ektor kad pade, ki biješe kruna svim,
i Troja i zgrade padoše slavne š njim,
i odkli vrloga Piro¹⁷ sin Akila¹⁸
ubi oca moga i svitla i mila
u krvi njegovaj taj lica ocrni
115   i svetih bogova svetišta ockvrni,
taj pr'jatelj ljubav, ku kaza mi himben vas,
obrnu u gorku nemilos u taj čas.
Od ćaćka ljubav taj, koja me varaše,
stvari se u gork vaj, er zlato ljubljaše;
120   grlo ovo priklati, da svaki duh trne,
desnicu ne krati, toj zlato da zgrne.
I tako gizdavi cvit moje mladosti
s životom rastavi bez n'jedne milosti;
ktje krvi mojome od zlata upiti
125   tuj žeđu kojome krvnik će sloviti,
i da ga ne more ubojstvom tko tvorit,
vrže me u more, svoj zlotvor mneći skrit.
Nu sinje more toj, i sjemo i tamo
noseći tijelo ovo, tretji dan ovamo
vrže me u ovi kraj, gdi velik ni mali
130   od dražijeh nije taj da mene požali,
vrh mene kosice da skube rukami,
krvavo mē lice da plâče suzami,
da mi grob pripravi i na moj rusi vlas
da vjenčac postavi cvileći u vas glas,
135   da čini plačem tim svak da me žaluje,
celovom pokonjim da me pak daruje,
vidiv me izbjena, pun mora gdi ležim
srjed žala studena, vukovom obrok zlim.
I tri dni jesu da ja takoj ležeći
140   nespravno ovuda mučim se hodeći
svitlosti na ovoj, ku život zove svit,
pridragu a sve toj za majku mû¹⁹ vidit.
I ona pritužna tri dni su er dođe

---

¹⁷ *Piro* - Pir, sin Ahilejev i Dejdamiijin, ubio je Prijama

¹⁸ *Akile* - Ahilej

¹⁹ *mû* - moju

145   u ovi kraj sužna²⁰, a carstvo svoje ođe²¹
 i dobra svakoja u dobro jur vrijeme
                   užival' jes koja s svijem rododom svojijeme.
 A Grci oholi, er velja njih sila
                   toj Troji odoli ka je strah svim bila,
 ne dobro još siti tej krvi od naših
 150   kom hoće počtiti viteze slavne njih²², -
 Akile nemili, žeđaje²³ krvi tom,
                   svu vojsku sad sili da ne ide na svoj²⁴ dom
 prí neg se omasti krvi Poliksene²⁵
                   njegov grob i časti tom svoj duh spomene,
 155   govore on takoj: "O, Grci, gdi 'e nam čas?"
 Ukazav vojsci svoj strašivi svoj obraz,
 hoće ga tim smirit i od mē sestrice
                   svetilište učinit prisvitle djevice;
 a hoće i sila uredbe zgara toj
 160   da smrtna, jaoh, strila srdače mine njoj.
 I takoj taj sužna majka će vidjeti
                   smrt sada pritužna od svoje dvoje dijete²⁶,
 nad kim će suze trt, nad kim će smrt zlu klet,
                   pri reda ka htje strt tuj mlados i uzet.
 165   K moru ću poč opet, er će doć na more
                   djevojka vode uzet, neka me nać more,
 u ruke da bih doć majke mē kraljice
                   i prispjet da bih moć na smrt mē sestrice.
 Morebit ovi dan, to mi da dobra kob,
 170   budem ja ukopan s sestricom u jedan grob,
 jeda se time vaj utješi vječni moj
                   i plačna duša ovaj tuj nađe ki pokoj.
 Ma ovo starice majke mē pritužne,
                   njkada kraljice, sad sluge i sužne,
 175   eto gre odzgora, već mrtva neg živa,
                   s svijetloga šatora Agamenonova²⁷.
 Misli ju zle more, odkle umrih er svak dan
                   vas ranjen prije zore kažem se njoj u san.
 Izišla oto je; poču se od nje skrit,

²⁰ *sužna* - nakon pada Troje Hekuba je poslala s Odisejem (Ulksom) kao njegova robinja

²¹ *ođe* - ostavi, napusti

²² *njih* - njihove, tj. svoje

²³ *žeđaje* - žeđajući

²⁴ *svoj* - njegov

²⁵ Grci su se prije tri dana zaustavili na Hersonesu zato što se nad svojim grobom prikazao Ahilej i zatražio da mu žrtvuju Poliksenu, najmlađu Prijamovu i Hekubinu kćer.

²⁶ *dvoje dijete* - dvoje djece, tj. Polidorovu i Polikseninu

²⁷ *Agamenon* - Agamemnon (prema tal. *Agamennone*)

180   od sjeni er moje strašiv se hoće umrit.
Tko je tvrd kami taj da suze, jaoh, ne tre,
          u starost gdi ovaj kraljica sužna gre?
O, majko, od tužnih tužna si majka i ti,
          tužnija oda svih ke živu na sviti,
185   da li dođe u strane gdi ćeš smrt mrtva zvat,
          nelijeknje²⁸ tve rane gdi će vik plač vriđat,
životom pritužnim u robstvu gdi ćeš bit
          zrcalo tužno svim ke tuže na saj svit?
Tva slava visoka gdi se je stanila,
190   od svega istoka kraljica ka s' bila?
Koliku uzvišenu gledah te nekada,
          toliko sniženu gledam te, jaoh, sada:
blažena blažene mogaše učinit;
          bez n'jedne sad scjene gleda te sada svit!
195   U robstvu eto sad sva ti je zla patit
          u staros tvoju, kad počinut razlog bi t';
tobom u veselju svijećaše²⁹ carski dvor,
          sad u tvom dreselju ne imaš razgovor³⁰.
Jeda ki zavidi od višnjih na mir tvoj
200   i odzgar navidi tvu slavu i pokoj,
tere se ne krati da tvoje veselje
          i slavu obrati u gorko dreselje,
i kako vrh inih zvaše se čestita,
          zrcalo tužno svih da si sad od svita?

Drugi prizor

HEKUBA, KOR

HEKUBA

205   U vrijeme dobro toj, o verne mê sluge,
          u tuzi sad mojoj nesrećne mê druge!
Rec'te mi, što ću ja u tughah tolicih?
          Evo sam tužnija od žena tužnih svih.
Ali ću podnijeti što nije moć uteći
210   i rane trpjeti bez lijeka mučeći?
Ali ću vrlo zvat uredbu od nebes

---

²⁸ *nelijeknije* - neizlječivije

²⁹ *svijećaše* - vijećanjem odlučivaše

³⁰ *razgovor* - utjehu

215 i plačna proklinat prihodu moju čes?
Ali ću nemile zgar zvizde vapiti,
umrlim ke dile dobro i zlo na sviti,
koje su stavile nemilo, vajmeh, tač
sve moći i sile za dat mi veći plač?
Na smrti zavidim kojijeh je satrla,
a žive navidim, er sam ja umrla,
220 umrla u tugah, živa ukopana,
u plaču i suzah robinja svezana.
Rec'te mi, ali plač meni je vaš odgovor,
da li su tuge tač tugama razgovor?
Suze se pristoje tim i sve žalosti
u mukah ki stoje ne ufav radosti.

KOR

225 Plač plaču nije lik, prislavna kraljice,
plačem bit neće vik³¹ manje tve tužice.

HEKUBA

Nemojte, molim vas, kraljicom zvat mene;
toj ime i taj čas nije za me tužnu, ne!

KOR

230 Jak oblak vrh gore sunce uzet kriposti,
tač robstvo ne more kralju uzet svitlosti.

HEKUBA

Bolestan tko je taj da čini u tuzi
gorke vaj da nî vaj i da, jaoh, ne suzi?
A od srca nepokoj suzom se odlaga,
suza i vaj smrtni moj hrana je mâ draga.

KOR

235 Ostavi plač i vaj, tužici odoli;
tužba je zaman taj, višnjega zgar moli,

---

³¹ *vik* (uz negaciju) - nikad

240 da višnji sahrani rođenje ostalo
i smrti ubrani koje ti je ostalo,
ki more nepokoj boljezni odniti
i tebe i rod tvoj u dobro shraniti.

HEKUBA

245 Da pomoz'te, pomozite,
u tužici slatke druge,
da ne padem, uzdržite;
teška staros i zle tuge
ujedno me su obujmile.
Držite mi ruku, drage!
Što čekaste, danci duzi?
Nije u tuzi, nije snage!
250 Štapak ovi jeda u tuzi
bude pomoć draga meni.
Teško tijelo već nositi,
jaoh, ne more tužni duh moj,
a trijeba je³² pospješiti,
255 trijeba je izit nadvor tužnoj,
da se istužu, malo odahnem.
Š njim me more smrtni trudi,
noć mi brani slatki pokoj,
strah mi prijeti zlo odsvudi;
jaoh, odahnut starici ovoj
260 ni dan ni noć nije dano.
Čestit, čestit i pričestit
komu sreća taj se zgodi
da dni bez zla svrši u cvit,
ali da umre kom³³ se rodi,
265 pokli za plač rađamo se.
Oče višnji, koji dila
zgara vidiš naša svaka,
zle doseza tvoja strila,
brani dobre tva moć jaka
270 i tva pravda svud dohita, -
ako srčba silna tvoja
ište sada pedepsati
zla činjenja koja moja,
nemoj za me da prav pati,
275 prosti, oče, krvi mojoj.
Ustav', oče, srdžbu, ustavi,

---

³² *trijeba je* - potrebno je

³³ *kom* - kad

280 shrani rod moj dragi i mili;
dosta smrti, dosta krvi;
na tužnu se majku smili
i čes moja ovdi stani.

KOR

285 Ja bih rekla, već strašiti
nije se tebi hude česti,
nebo i svit er su siti
tvoje tuge i bolesti,
a s tobom je Poliksena,
ka je štapak tebi u staros
i razgovor tuzi tvojoj,
ke dobrota i ke lipos
290 ufa s tobom i dostoji
bolji život uživati.

HEKUBA

295 Ini uzrok da nî meni
o Kasandri sad misliti,
Polidoru i Polikseni,
samo majka od njih biti,
gdje bez brige da sam tužna?
Ma sni hudi i nemili,
ki m' prijete, tužnu mene
jesu toli pristrašili
da od straha lipsa, vene
300 ova majka i umire.

KOR

Spovjeđ nam što je toj, ako ti trudno nî;
da li i san u plač tvoj slatki ti mir brani?

HEKUBA

305 Ne bijeh plačna spala svu noć;
tihi sanak takoj k dzori
dođe tužni za dat pomoć,
plačne oči mē zatvori
ke se ni u san ne utiješaju.

310 Prikaza se moj primili
vas izranjen sinak meni,
komu sjaše obraz bili,
gasnuo biješe džilj rumeni,
snig mu bili ličce biše;
i kako oni ki se boli
nače s plačem govoriti:
315 "Sad pod suncem vjere doli
među ljudmi nî na sviti, -
tvoj je umro Polidoro;
i ki s tobom sad govori
duh je njegov i ne pita
320 drugo nego pravdu odzgori,
ka zločince svud dohita".
I toj rekši tak' istraja.

KOR

Ništa nije dobar san taj;
ktjej nam drugi spoviditi.

HEKUBA

325 Paka, zaspav sanak veći,
doteče³⁴ mi u skut mlada
košutica bijela, mneći
da je utekla tužna tada
od medvida ki ju tiri.
330 I kteći ju obraniti
od tej zviri vrle, hude,
ka režeći smrt joj priti,
skrih ju u krilo, jeda bude
u mom krilu njojzi shrana.
335 Nu bi zaman, er nemila
izdri zvir taj bez milosti
košuticu meni iz krila,
a u strahu i žalosti,
izbečiv se, mene ostavi.
340 Odnese ju u lug gusti
i razdri ju u sto kusi
krvavima tima usti,
od žalosti da svak suzi
a srce se mē raspada.

---

³⁴ *doteče* - dotrči

345 I čime se ja uputih
za it tužna ni znam kamo,
vidih ončas i oćutih
iz lipoga groba tamo
duh gdi izide silna Akila;
350 ki u platu svitlih dila
činjaše se da dar pita
djevičicu ličca bila,
i da biješe ke se hita
kćerca moja Poliksena.
355 Krostoj neću viku³⁵ pristat,
u sve ino mē tuženje,
zgar višnjega molit i zvat
hudih sana da zlamenje
tužnih od nas dalek svrne.

KOR

360 Stavi ufanje u onoga
ki svih brani zla svakoga.

HEKUBA

O, ki zgara svit vladate
vlasti vječnom i kriposti
i očima k nam gledate
365 i od pravde i od milosti,
pogleda'te na ovu tužnu.
Ako molbe od nevoljnih
prid vaše uši prit dostoje,
srca vaša ako od tužnih
370 dosezaju tužbe koje,
čujte molbe ovej tužne.
Pokli dobra od svakoga
svasma jesam tužna pala
i ufanje, lik³⁶ od toga,
375 smrt je sama meni ostala,
sahranite sinka moga,
ki ostaje kući paloj
sam jedino uzdvignutje,
sam ostaje krvi carskoj
380 ime, život, sjeme i bitje

---

³⁵ *viku* (uz negaciju) - nikad

³⁶ *lik* - lijek

i kraljevstva uzdržanje.
Vaše molbe milostive,
višnji, ko ocu vi svrnite,
oca stvorca umolite
385 da mi i kćerca draga žive,
kćerca u tuzi moj razgovor.
Noći, ka si slatki pokoj
svim ki bil dan s trudom vode,
ka zatvaraš zle nezgode
390 u zabitje drago u toj,
molim, kako pod tvom sjeni
sve počiva i sve muči,
čini da me strah ne muči,
čas počinut dopus' meni.
395 Eto, ako tuge moje
gdi dadu mi sanak vidit,
da ne budu mene strašit
tej prikaze strašne tvoje.
Dosta da sam bili danak
400 bez pokoja i bez mira,
ako li mi je san s nemira,
dalek mojih oči sanak!
Posvećena zemljo mila,
405 majko od sana dobrih i zlih,
od prikaza uzrok strašnih
kada san spe teška tila,
ako je istina tamnim krili
da prikaze kažeš svima,
410 er te dio svak nas ima,
čin' da je laživ san nemili
i da malo počinuti
dopuste mi strašne sjeni;
umoli se plačni meni,
čas da pokoj srce oćuti.
415 Sve mi tužni srca dava
novijem plačem plakat da imam,
od tuga se nova sprava³⁷
na me spravlja, kojim se otimam,
a zlo stiže koga tjera.
420 Da je Helen³⁸ gdi moj blizu,
ki mi otajna odkrivaše,
da mi spovije zli sni ki su
ki mi odahnut, jaoh, ne daše

---

³⁷ *sprava* - priprava, priprema

³⁸ *Helen* - Hekubin i Prijamov sin, glasovit kao prorok i vrač; naslijedio je Pirovo kraljevstvo i oženio se svojom snahom Andromahom

425 ni čas pokoj oćutiti!
Ali da je meni moći
gdi Kasandri kćerci dragoj,
proročanstva s kom su moći,
spoviditi moj nepokoj
i nakazni noćnih sjeni!

KOR

430 U san nije vjerovati,
er kad pamet naša javi
koju žalos srcem pati,
u san žalos taj se objavi;
duša što bdi, speći sve sni.

HEKUBA

435 Ne bi laživ san meni oni
ki Pariša rodiv ja snih,
ki mu u kuću oganj doni;
što snih, javi³⁹ sve zlo vidih,
vidjeh u prah Troju iti.⁴⁰
440 Ma odovud vidim gdi gre
jednu od starih mojih sluga,
kako s oči suze da tre;
bog će dati vrh svih tuga
na me gore da ne padu.

---

³⁹ *javi* - na javi

⁴⁰ Očekujući da rodi Parisa, Hekuba je sanjala da je rodila baklju koja je uništila Troju. Pozvala je Prijamovog sina iz prvog braka Ezaka (Hekuba je Prijamu bila druga žena), koji je od djeda po majci naučio vještinu tumačenja snova. On je protumačio Hekubi da će roditi sina koji će donijeti propast Troji. Zato je ona rođeno dijete predala robu Agelaju da ga izloži u gori Idi. Rob je nakon pet dana pronašao zdravo dijete u šumi, gdje ga je dojila medvjedica. Dao mu je ime Paris i ot hranio ga kao svog sina.

Treći prizor

SLUGA i prijašnji

SLUGA

445 K tebi tijekom⁴¹ ja sam došla,
tva služica stara nekad,
i šatore kradom ošla⁴²
toga komu tužna, jaoh, sad
služim hudom mojom česti.
450 O, Hekuba, ne nosim ti
razgovora slatku pomoć,
utješila čim bi plač ti,
ma t' glas nosim, s manje nije moć,
vas od plača i od tuge.

HEKUBA

455 Što je to? Tužna ja! Što li će, jaoh, toj bit?
Nesrećo zla moja, dokle me ć' progonit?

SLUGA

Odlučiše, o kraljice,
zlu odluku i nemilu
grčke vojske poglavice
460 tvoju kćercu dragu, milu
Poliksenu da ubiju;
jaoh! nje krv da proliju
na grob velji silna Akila,
hudu žeđu da upiju!⁴³
465 Krvi duša taj nemila,
ta me žeđa, ta me smagne!

---

⁴¹ *tijekom* - trkom

⁴² *ošla* - ostavila

⁴³ *upiju* - utaže

HEKUBA

470 Bjenje od srca, oni zli strah
i noć i dan, majka sužna,
ki u prseh, vajmeh, imah,
satvori se u bilj⁴⁴, tužna!
Zbi se što, jaoh, strah slućaše!

KOR

475 Držite ju da ne padne,
pomoz'te ju, o sestrice,
duh se iz tila tužni krade;
stvorio se pepeo lice,
kad nesrećni ovi ču glas.

HEKUBA

480 Toliko mi odahnuti
dajte, uzdasi tužni moji,
da je od ove meni čuti
što, jaoh, more biti ovoj
što, jaoh, kolje mene sada.

SLUGA

485 Mnim, kraljice, čula da si
kako Akile ognjen u obraz,
kad se spravljat vojsku upazi,
sva ustaviv drijeva⁴⁵ taj čas,
vrh groba se u oružju ukaza
strašnim glasom vapijući:
"Kud bježite, Grci, takoj,
490 razlog časti ne budući
i vridnosti dali mojoj?
Za čas vašu a ja umrih!"
Tuj ti u vojsci velja smeća
udri u riči, razloženja
meu svim staše svakčas veća,
495 tuj razlici svjeti i ktjenja
činjahu se sa svih strana.

---

⁴⁴ *satvori se u bilj* - pretvori se u zbilju

⁴⁵ *drijevo* - brod, lađa

Na same se ustaviše
 dvi besjede njih odluke;
 tresku i smeću ustaviše,
 500 svak sta gledat svezav ruke
 gdi će silna vojska obratit.
 Bijehu jedni ki veljahu
 da se Akilu dâ živina;⁴⁶
 mnozi družu ne ktijahu
 505 da djevica taj jedina,
 ne zgriješivši, takoj umre.
 Agamenon od tej biješe,
 kralj ljubovnik kćerice tvoje;⁴⁷
 toj morebit on želiješe
 510 cić Kasandre drage svoje,
 ljubav koje toli scijeni.
 A dva brata, kih Atena
 sazda,⁴⁸ objednom svi težahu,
 er ni razlog jedna žena
 515 - od Kasandre rit ktijahu -
 da primože kopje Akila.⁴⁹
 Na dvije strane stahu koji
 razlog ktjenja njih branjahu:
 jedni u pomoć kćerci tvojoj,
 520 za Akila družu stahu, -
 još svak sebi primagaše.
 Čim izide slatkorjeki
 hitri Ulise⁵⁰, dragi puku,
 ki u sladak način niki
 525 riječmi svrnu u odluku
 od dvije jednu silnu vojsku,
 govoreći: "Razlog nije
 vrjednijemu⁵¹ od nas takoj,
 za čas našu pao ki je,
 530 za ugodit ženi jednoj,
 živinu mu sužnu branit;
 ni da može doli⁵² riti,
 što razlogom reć bi mogao

⁴⁶ *dâ živina* - prinese žrtva

⁴⁷ Prilikom diobe plijena Kasandru je za robinju dobio Agamemnon.

⁴⁸ *A dva brata, kih Atena sazda* - dva brata koje je "sazdala" Atena su Diomed, jedan od najvećih grčkih junaka u Trojanskom ratu, i Uliks (Odisej); Atena im je dala posebne moći i štitila ih

⁴⁹ *da primože kopje Akila* - da prevagne nad poštovanjem koje treba pokazati Ahilejevom junaštvu (koplju)

⁵⁰ *Ulise* - Odisej (lat. Uliks)

⁵¹ *vrjednijemu* - najvrednijemu

⁵² *doli* - u podzemlju

535 koji k mrtvim bude siti:
bez časti je Akile ostao,
već neharstvo vridnos plaća".
Ulise će doći krostoj
sada, sada za iz krila
540 izdrit majci slatki rod svoj
što si, majko, odhranila
za razgovor u tvu staros.
Zatoj hodi i ne krsmaj,
zovi pomoć višnjih odzgor,
svetilišta obid' sva taj,
545 pođ' na svitli kraljev šator,
prida nj padi umiljena;
pitaj milos, plači, moli
i na zemlji i na nebi,
jeda ti se tko umoli,
550 krvi kćerice tve da ne bi
grob polili silna Akila.

HEKUBA

Tko mi će suze dat u tuge tolike
da budem, jaoh, plakat ne pristav sve vike?
Er suze ke ronim, jaoh, nisu zadosti
555 tugama mojim sim ni mojoj gorkosti.
Kim glasom upiti⁵³ na hudu budem čes
koja se ne siti na nijednu mû boles?
Jesu li nemile u srcu komu kad
tuge se sve zbile jak meni tužnoj sad,
560 i muke tolike pate li suđeni
u paklu kolike ćutim sad u meni?
Tko da mi pomoć da? Gdi li da se utečem?
Od koga, jaoh, sada ku milos da stečem?
Sirota ostala od sinov prisvitlih,
565 u tuge sve pala od dobar tolicih,
vidjela u staros, jaoh, majka tužna ova
krv i smrt i žalost od peset sinova,
i smrt zlu vidila ćaćka⁵⁴ njih a moga
gospodina mila, kralja trojanskoga,
570 koji me ostavi da plačem ovakoj
i da se ne ustavi do smrti zli plač moj.
Komu, jaoh, da stupaj nemoćni obrnem?
Komu li gorki vaj starica da svrnem?

---

⁵³ *upiti* - vapiti

⁵⁴ *ćaćka* - Prijama

575 Koji glas, smrtni glas; dođe, jaoh, sad k meni,
glas s koga jedan čas živiti meni nî?
Meni je umriti! I dosle li živih,
da budem viditi smrt; tužna, mojih svih?
Smrt meni, za me smrt blažena, blažena,
da me, jaoh, kt'jaše strt u dobra vremena!
580 Stupaju, stupi, moj, nemoćno, ako ikad,
pones' ti tijelo ovoj u ova vrata sad.

KOR

585 O, kraljice plačna i tužna!
Bi kraljica, sad si sužna!
Koliko bi t' bolje umriti
tužni sada neg živiti.

HEKUBA

590 Kćerce, kćerce tužna moja,
kćerce majke od svih tuga,
s plačem ide majka tvoja,
koj u tuzi, jaoh, nî druga.
Izid'⁵⁵ izid', da te viđu⁵⁶,
od sunačca mâ svitlosti,
k tebi tužna majka iđu
da t' navistim sve gorkosti,
595 da t' navistim glas ki slove
vrh života tvoga sada,
glas ki na smrt mene zove,
tebe na krv, kćerce mlada.

---

⁵⁵ *Izid'* - Hekuba je došla pred Poliksenin šator i zove je da izađe

⁵⁶ *viđu* - vidim

Četvrti prizor

POLIKSENA i prijašnje

POLIKSENA

600 Majko moja draga, mila
majko, u tuzi utješeno,
što si takoj poblidila?
Što li je toj tve cviljenje?
Iznenatke što li takoj
jak ptičica s grane mlada
605 činiš trepteć da ovakoj
k tebi letim tužna sada?

HEKUBA

Vajmeh, kćerice, kćerice, vajmeh!

POLIKSENA

Da li, vajmeh, počeo u toj
u zlamenje tužno? Ne ktjeh
da počinješ, majko, takoj.

HEKUBA

610 Životu se, kćerice, tvomu
tva pritužna majka boji!

POLIKSENA

615 Odkrij tugu srcu momu,
a bez tuge i ne stoji.
Ti uzdasi što će riti?
Sva od straha tužna čeznem!

HEKUBA

Tužna ti si, kćerice, i ti,
tva tužnija majka u svem.

POLIKSENA

Što je, majko? Kaži meni,
majko, moja sva radosti.

HEKUBA

620   Grci hudi i kameni,
              puni zlobe i vrlosti⁵⁷,
odlučiše tuj nemilu
              zlu odluku, kćerke mlada,
              tvojom krvi da Akilu
625   žeđu upiju mrtvu⁵⁸ sada.
Živ te iska⁵⁹, sad te ište
              mrtav, kćerke, srce moje!
              Hoće da posvetilište
              njemu učine krvi od tvoje.

POLIKSENA

630   O, nesrječo zlobna, huda,
              da li svakčas nosiš takoj
              tuge, gorkos, suze odsvuda
              plačnoj, tužnoj kući našoj?
Da li se ćeš nasititi
635   svitle krvi, suza groznih
              i da takoj već cviliti,
              jaoh, ne budeš plačnih, tužnih?

HEKUBA

640   Takoj hoće žive biti,
              kćerke, dušo srca moga,
              za mrtvima pogoditi,⁶⁰
              a na pomoć nî zvat koga.

---

⁵⁷ *vrlosti* - okrutnosti

⁵⁸ *mrtvu* - odnosi se na Akilu u prethodnom stihu

⁵⁹ *Živ te iska* - Ahilej se za života zaljubio u Poliksenu

⁶⁰ *za mrtvima pogoditi* - da bi ugodili mrtvima

POLIKSENA

645 Jaoh, bolesna i triš tužna
majko od plača, majko od tuge,
majko od svih zala sužna,
majko, u tuzi koj nî drúge.
Ki pakljeni duh nemili,
srčan, pun zla i jadovit,
dođe u staros da te ucvíli
i čini te plačem slovít,
650 i čini te da tva gorkos
ogleđa je svim tužnima;
i bolesna da tva staros
razgovor je tužnim svima?
655 Srce mi se sve raspada;
er ne mogu, majko, biti
tebi u staros drúga sada,
tebi u staros poslužiti.
Videći te gdi ostaješ,
660 jaoh, sirota tužna toli,
bez pristanka suze gdi treš,
to me kolje, to me boli;
i videći majci tužnoj
gdi iz krila hoće ugrabit
665 svoje hranjenje, slatki rod svoj,
to je smrt mâ, ne kom ću umrit.
Er smrt nî smrt, neg je svrha
od svih zala i žalosti;
smrt dohodi sama vrha
670 plaču, tugam i gorkosti.
Kako tihu košuticu
iz skuta će, majko, uzeti
bez milosti tvu djevicu,
dragu kćercu Grci kleti.
675 Jaoh, da li ćeš, majko moja,
nedostojnu smrt viditi
tvoje kćerce drage koja
cić toga će dvaš umriti?
Toj će mene tužnu umorit,
680 ne smrt prika, vajmeh, sada;
smrt će mene zla slobodit,
ti ćeš ostat puna jada;
smrt će biti lik žuđeni,
u nevoljah ki svak pita,
685 tužni meni, sužni meni
od svih tuga segaj svita.

Peti prizor

*U vršenje prvoga činjenja šes satir izidu, trčeći jedan za družijem pod son⁶¹ od sviral;
poslije, stavši na mjesto od igre; prvi govori:*

PRVI SATIR

690 Je li ovoj onaj vila
slavna toli i visoka,
ka je sva čas vridna bila
svim kraljicam od Istoka,
ka planine pohođaše
u tolikoj časti i slavi,
oko sebe a kupljaše
gorske vile po dubravi?
695 Mi satiri vođahomo
u veselju svud gorome
lijepe tance tuj prid njome,
dijelit se od nje ne um'jahomo.
Eto sada gdi vidimo
700 veličinu tuj od svita
gdje čes huda ne dohita,
kako da ne procvilimo?

DRUGI SATIR

705 Ako, pjesni naše, kada
razgovor⁶² ste tužnim bile,
sve ujedno slasti mile
i radosti skup'te sada
za ovu tužnu razgovorit;
jeda pjesni slatka rados
bude tugu srcu odniti
710 ovoj ka je svitla mlados
bila krana svim na sviti
a veselje nam jedino.

---

⁶¹ *son* (tal. *suono*) - zvuk

⁶² *razgovor* - utjeha

TREĆI SATIR

715 Kako slavu svita sega
vrijeme dava, vrijeme krati⁶³,
kako svrha jes od svega
i nije dolu u što ufati,
sve je doli vrjemenito.

ČETVRTI SATIR

720 Čemu je taj rados, ke tko se izbavi,
gorku mu svu žalos u srce postavi?
Zaman je tuj plakat i hudu čes zvati,
gdi ne mož' lika dat, a vrijeme sve krati.

---

⁶³ *krati* - uskraćuje

DRUGI ČIN

Prvi prizor

KOR, HEKUBA, POLIKSENA, ULISE

KOR

Evo ide Ulise, vidim ga s prešom it;
Hekuba, spravi se, nov ti će glas donit.

ULISE

Mnim da znaš, o ženo, i da si čula toj
što je odlučeno u vojsci u našoj;
725 ma t' budem i ja sad, da čuješ bolje, rit
i navlaš toga rad hotio sam k tebi prit.
Grčka je vojska sva danas odlučila
da umre ta kći tva na grobu Akila;
da posvetilište od nje se učini,
730 Akile taj ište od nas dar jedini.
Ktjeli su da sam ja do groba nje družba,⁶⁴
djevici svakoja da je čas i služba,
i od posvetilišta Piro će glava bit,⁶⁵
vrijedna će ruka ta živinu tuj ubit.
735 Sad što t' se pristoji, ti dobro mož' znati,
i dobro t' ne stoji s jačijem se rvati.
I naša znaš sila koliku ima vlas:
eto je slomila trojansku oholas,
s koje si upala u tuge svakoje,
740 robinja ostala pokonje dni tvoje.
Mudra je⁶⁶ razum svoj na vrijeme ukazat
i srjed zla znati toj potreba što je znat.

---

⁶⁴ *Ktjeli su da sam ja do groba nje družba* - određeno je da ja budem s njom do časa njene smrti

⁶⁵ Određeno je da Poliksenu ubije Piro.

⁶⁶ *Mudra je* - mudra je stvar

HEKUBA

Dođe, jaoh, zla tuga koje se bojah ja,
u srce iz kruga peči me zla zmija!⁶⁷
745 Jaoh, da li još ovoj dočekah u staros
i prodlih život moj za vidit svu žalos,
zlo vrh zla za gledat sim plačnim očima
a svrhu ne ufat nevoljam mojima?
750 Čemu oganj i zla smrt s Trojome za'edno
ne ktješe mene strt, neg sada neredno
čini me živiti, čini me svakoje
žalosti viditi pokonje dni moje?
U Troji, u Troji biješe mi lijepo umrit, -
tuj mi se dostoji život moj ostavit!
755 Jaoh, ako za žalos robinje i sužne
mogu gdi ku milos izdvorit pritužne,
dopusti, dopusti, sužni ovoj ne brani
da dvi riječi izusti, mili banu izbrani,
760 malu stvar tebe ja da samo uprašam,
a svitlos da tvoja odgovor dâ mi sam.

ULISE

Govori! Ne udi, ako malo i pocknim;
milos ti taj budi, ne štetim posao tim.

HEKUBA

Znaš li, kad uhoda ti dođe u Troju,
Helena kad onda i odkri var⁶⁸ tvoju?⁶⁹

ULISE

765 Znam, i toj u zabit⁷⁰ ne mogu staviti;
istinu i za rit, imah srjeću iziti.

---

⁶⁷ *u srce iz kruga peči me zla zmija* - zla zmija svijena u klupko ugrize me u srce

⁶⁸ *var* - prijevaru

⁶⁹ Helena je jednom jedina prepoznala Uliksa, koji je kao uhoda ušao u Troju, i to je rekla samo Hekubi. Sada se Hekuba na to pozivlje.

⁷⁰ *zabit* - zaborav

HEKUBA

I znaš li, u dvor moj kada te vođaše
a s tebe krvav znoj od straha iđaše?

ULISE

770 Pri zlu se nahođah ne malu onada;
tko ne bi imao strah mramor bi bio tada.

HEKUBA

Prida me pade ti na zemlju i takoj
poče me moliti da t' prostim život tvoj.

ULISE

Sve je toj istina, i ja se hvalim tim:
tva milos jedina uzrok je da živim.

HEKUBA

775 Prostim ti život, pak poslah te domome.

ULISE

Ovoga sunca zrak naziram tobome.⁷¹

HEKUBA

Što mi si govorio, Ulise, onda kad
u rukah mojih si bio, spomen' se malo sad.

ULISE

780 Ričmi sam najslađim kojijem sam mogao
i molbam lipim svim i himbam iskao,

---

⁷¹ *Ovoga sunca zrak naziram tobome* - Zrake ovoga sunca vidim zahvaljujući tebi

za svu vlas i svu moć da bi mi zdravu izit,
da bi mi glavu moć od smrti slobodit.

HEKUBA

Pokli neć' drugo rit, odgovor i taj jes:
ne misliš haran bit meni u mû sad boles⁷²,
785 ne misliš pomoć dat koju ja dah tebi,
neg tebe budem zvat vrhu svih pod nebi
neharna, ki plaćaš dobro zlim i koji
za život smrt vraćaš, što t' veomi zlo stoji.
Svi koji ištete s mnoštvom se ugodit
790 veomi se kažete neispravni na saj svit:
prijatelj se zabude, na stranu pođe har,
od mnoštva gdi bude čas i ki slavan dar.
Sad poznam u tuzi da nehar svit vlada,
i tužnu ki suzi milosti nî sada.
795 Ja ne znam ki razlog nemili hoće toj
žive mrtvim na grob da bijete ovakoj,
i krvi ljuckome da duše ištete
napajat vrućome, a mislit nećete
er gorka nemilos višnjega ne budi
800 na ljubav i milos, neg zlobe da sudi.
Sad moju djevicu ka vaša kletva kti
da kako krvnicu hoćete zaklati?
Nijesu li volovi za posvetilišta,
za koja ljudi svi zvirenja biju ta?
805 Ali ište Akile osvetu i zove
pravdu cić nemile tej smrti njegove?
Ova mâ djevica što mu je skrivila?
njemu je krvnica Helena nemila:
Helena potegnu Akila u Troju
810 i mnozih još stegnu, da umru u boju;
Helenu ubijte, Akile prosi toj,
ovojzi prostite djevici pravednoj.
Ako li ljepote ištete, pri vaših
liposti sve su te, nije toga u naših:
815 Helena dobiva sve ine liposti
i lićem odsiva sunčanoj svitlosti.
Ne manje nego mí a i ona, mogu rit,
kriva je prid vami; pravo je nju ubit.⁷³
S razlogom velicim mnim da sam rekla ovoj,

---

⁷² *boles* - bol, tuga

⁷³ Helena se nije mnogo protivila kad ju je Paris oteo, pa bi ona po krivnji trebala biti žrtva, a ne nevinna Poliksena.

820   mnim da prid svitom svim prav bi bio razlog moj.
Ma sada tva svitlos razlog je da ovoj
          ukaže ku milost ka shrani život tvoj,
da molbe nje čuješ ka ti se umoli,
          nje suze da otreš ka se tvojim boli,
825   da u me pogledaš, da poznaš po meni
          kakav je život naš, kako ufat ni u što ni,
i kako čes zgara na volju sve vlada,
          kako nas svit vara, svih tuga dopada.
Tko se kad veseli i zva se blažen tač,
830   sada se dreseli, sada ga druži plač;
urijetko i blažen tko se je nekad zvao,
          od tuge poražen da pak ni proplakao.
Moljaše ti nekad u tvoj plač, - u mû zled
          oto ja molim sad, dohodi svim svoj red.
835   Ulise, tim nemoj mē molbe pogrdit,
          umol' se tužni ovoj, mramoran nemoj bit;
od majke ne odiljaj svê⁷⁴ slatko rođenje,
          život mi ovi daj, ona je mē življenje!
Kćerca ova sama jes razgovor medeni
840   u hudu moju čes, u staros štap meni,
njom mi se žalosti tužni odlagaju,
          njom moje gorkosti medom se stvaraju;
od kćeri tolicih koje sam imala
          sama mi je pokoj tih i družba ostala;
845   u zabit njome sad zle tuge stavljam ja,
ona je sad moj grad, slava i čas sva moja.
Malahni što ovoj ja zaimah djevici,
          sad harna vraća toj svoj majci starici;
ona je sad sama, ona je, pravo dim⁷⁵,
850   život moj, duša mâ i štapak kim hodim.
Umol' se čim nekad tebi se umolih,
          neharan nemoj sad meni bit vrhu svih.
Kim sreća da dobit, pri svakom jur sudu,
          ne imaju vrli bit vrh kojih dobudu.
855   Ima se misliti er svaka slava i moć
          pod suncem na sviti na manje ima doć;
nitkore razuman ne ima ufati
          što more uzet dan i vrijeme što krati.
Što bih ja nekada, eto sâm mož' vidit,
860   toj nijesam ja sada ni mogu veće bit,
blaženstva ka imah jedan mi dan uze,
          osta mi sam uzdah, kim živem, i suze.
Sad na me, moj mili, pogledaj, Ulise,

⁷⁴ *svê* - svoje

⁷⁵ *dim* - kažem

na tužnu ka cvili staricu smili se.
865 Hotjej se vratiti na grčke šatore,
gospodi toj riti er višnji odzgore
ni pravda ljucka ta ne hoće da žene
na posvetilišta kolju se takoj, ne,
870 u srdžbi u krvi ke prije ne biste,
vitezi slavni vi, nu lijepo shraniste.
Zakon je stari ti vrh krvi, znate vi,
ki neće da klati budu se robovi.
Rič tvoja i tva moć, još da nî dobar svit,
875 prid vojskom sve će moć, što rečeš sve će bit;
čovjeka od vlasti svaki svjet ima vlas,
a ki je bez časti, nije čuven mudar glas.

KOR

Koje će srce bit kameno, vajmeh, tač,
da neće prosuzit ovaki čuvši plač?
I ki duh na sviti bez nijedne milosti
880 neće se boliti ovakom žalosti?

ULISE

Hekuba, nu me čuj, i nemo' boles ta
da pamet tvoju tuj i razum sad smeta;
neharna ni scijeni ki pravo bude it,
neprijatelj, a to nî ki razlog ište rit.
885 Ja mislim ubranit i želim život tvoj
na brijeme sahranit, kako ti shrani moj;
toliku i tvu har, čim budem živiti,
ne budem nikadar u zabit staviti.
Istinu ma za rit, robinji za jednoj
890 ženi sad ugodit ne hoće razlog toj
da slavu i da čas pogrdimo onih
počtili ki su nas viteškom smrti njih,
bojnika da vridnos stavi se u zabit,
robovom a milos da bude svaka bit,
895 budući slomili od Troje sve vlasti
i travom činili tolik grad porasti.
I hoću da t' je znat, prvi sam nastojao,
i neću toj tajat, i Grkom svjet moj dao
da posvetilište učine ovi dan
900 kćerice tve ku ište Akile slavni ban,
da se čas tomu da komu se dostoji,
er platu čas gleda tko na čas nastoji.
Gospostvo tuj gine, a ludos tih sudi

905   gdi časti ne čine vridnosti od ljudi;
a s vridnim nevidni upored gdi stoje,
pokonji toj su dni države svakoje.
Akila sve časti držimo vrh inih
dostojna, er pasti htje za čas od nas svih.
910   Bila bi gruba stvar, s koga si častan ti,
da tomu malu har ukažeš po smrti,
i koji život vas⁷⁶ svih časti, svih ljubi,
od mrtva da ončas spomena se izgubi.
Kad bismo mi takoj u zabit stavljali
tej ki su bijući boj za grčku čas pali,
915   tko bi opet pod Troju ktil doći? Tko bi bil
ki za nas u boju život bi ne štedil?
Gdi plate krvi nî, viteški je ne umrit
ma život da shrani pripravan i brz bit.
Od svita dvigni čas i platu vridnosti,
920   od dobra uzrok vas dvigao si mladosti.
Ki ini biju boj bez straha nego ti
ki smrti život svoj nastoje počtiti,
ki znaju njih ime i vrijednos da će bit
u ustih sve vrime od ljudi na saj svit?
925   I za rit istinu, ja za ino ne trudim
neg za čas jedinu, umriti s kom žudim,
u duga vremena da slove i želim
glas moga imena pod nebi među svim,
i da grob mramoran, čim svitlo sunce sja,
930   spovida noć i dan svim na svit što sam ja.
Slava i čas, ka slove od svete vridnosti,
na dobro sve zove izbrane mladosti.
"Tužna sam - ti ćeš rit - prem sasma za djecom";
i družu na saj svit bolesti bole tom.
935   Koliko mladosti od naših u Troji
padoše kih kosti vaša zemlja osvoji!
Nis' sama, starice, ka plačeš sinove;
mnoge udovice plakat će mužove;
mladice kolike, pod miri od Troje
940   drage vjerenike izgubivši svoje,
lica će grditi u grčkoj zemlji toj
i tužne cviliti vaskolik život svoj.
Razgovor u tuzi budi ti drug tužan
ki cvili i suzi, kako i ti, po vas dan.
945   I ako nemili budemo tebi bit
er smo odlučili tve kćerke krv prolit
i darom časnim tim da častan vitez jes
koji je Grkom svim svitla čas i ures,

---

⁷⁶ *vas* - sav

950 volimo zgriješiti prid vami zlobom tom
neg od nas platiti jednoga neharstvom
ki svojom vridnosti shranil je našu čas
a svakoj mladosti od dobra ošao⁷⁷ glas.
Ni od griha takoga stidit se budemo,
nu veomi se od toga držani čujemo⁷⁸;
955 vitezom er kad tim dobru har imamo,
od dobra uzrok svim unaprid davamo.
A vi ini barbari, er razlog⁷⁹ ne znate,
ni časti ni hari prijateljom ne imate
ki za vas ne brane svaki trud ni glavu,
960 da lijepo sahrane vašu čas i slavu,
vitešku i smrt tih stavljate u zabit,
spomena i od njih nije da će koja bit.
Meu nami ne takoj! Časnim je čas plata,
a vridnim razum svoj vridniji je od zlata.
965 Tim cvita, slove tim Grecija prislavna
razlogom lipim svim, er je u svem ispravna;
ogleda vladanjem državam svim će bit,
vridnosti i znanjem vike će sve slovit;
a vašim zakoni sličan je i vaš glas,
970 a časna glasa nî gdi vridnos ne ima čas.

HEKUBA

Kad milos na glas moj meni, jaoh, gluha jes,
a hoće, vajmeh, toj prihuda moja čes,
ti, kćerce, sada taj pušta' tvoj tužan glas,
jeda tvoj plačni vaj uzima koju vlas;
975 jakino u gori ucviljen slavic tih,
sve tužbe kad tvori, na milos steže svih.
K zemlji umiljena padši, kćerce, obhiti
Ulisu koljena! Čuvena ćeš biti,⁸⁰
er je i on, kćerce mâ, od sinov ćačko blag,
980 i on svoj rod ima, zna koli je ćačku drag,⁸¹
jeda tva taj lipos i tva rič medena
pritegne na milos srca ova kamena.

---

⁷⁷ *ošao* - ostavio

⁷⁸ *držani čujemo* - osjećamo dužnima

⁷⁹ *razlog* - razum, razbor; odnosno, barbari su neobrazovani i ne poznaju kulturu

⁸⁰ *Čuvena ćeš biti* - saslušat će te

⁸¹ Odisej ima sina Telemaha

POLIKSENA

985 Ulise, vidim ja, odnosiš obraz tvoj,
 da se vridnos tvoja ne smili na plač moj,
 da suze ognjene tve srce ne smute,
 tve prsi kamene da žalos ne očute;
 er ban blag kako ti, ovaki čuvši plač,
 kako da ne očuti u srcu bridak mač?
 990 A kriješ i ruku⁸², ku ljubit kad bih ktil',
 strašiš se milos ku da ne bih izdvoril'.⁸³
 Tej misli brzo sad hoću te slobodit,
 svitlos tva toga rad mirna će sada bit;
 budem ti još riti ostaviv molbe sve:
 spravna sam sliditi stupaje hrle tve,
 995 spravna sam ja umrit i krvi mojom sad
 Akile da je sit, Akile da je rad.
 Ili t' me sad na toj uredba zgar sili
 ili mi ovakoj mladi umrit omili,
 hoću da pozna svit, ako sam i mlada,
 1000 er volim dobro umrit neg živit zlo sada.
 Neka se bljudu⁸⁴ ti i smrti zle boje
 bez tuge na sviti ki traju⁸⁵ dni svoje;
 ja ne imam uzrok taj smrti se tej strašit,
 ni marim na svit saj ovakoj živa bit.
 1005 Od krvi rođena kraljeve gospoja,
 u slavi gojena, što sam sad, gdi li ja?
 Kći kralja od Troje, cara istočnoga,
 jaoh, plača ovo je početak od moga;
 1010 dvignuta u gizdah⁸⁶, od bana služena,
 djevica ka se zвах u svemu blažena,
 cvit moje liposti, kom slovih toliko,
 za pir pun svitlosti hranjah tač visoko,
 čekaje⁸⁷ dan po dan za bit vjerenica
 visoka kralja i stan moj vidit kraljica⁸⁸,
 1015 i da se oholi među kralji i slavi
 taj ki svim odoli prid mojom ljubavi, -
 eto sam sad sužna; nesrećna kraljica,
 eto sam, jaoh, tužna vrhu svih divica!

⁸² *kriješ i ruku* - da je ne poljubi; prema grčkom vjerovanju, molitelj koji bi poljubio ruku ili obgrlio koljena onome kojega moli, dobivao bi posebnu zaštitu Zeusa (Jupitera)

⁸³ *izdvoril'* - izmolila (uz Jupiterovu pomoć)

⁸⁴ *bljudu* - čuvaju

⁸⁵ *traju* - provode, žive

⁸⁶ *dvignuta u gizdah* - odgojena u gizdama

⁸⁷ *čekaje* - čekajući

⁸⁸ *vidit kraljica* - vidjeti kao kraljica

1020 Zvahu me gospođom trojanske gospoje,
 kraljice časti kom diče se i goje;
 među svom mladosti slovih dili izvrsnim,⁸⁹
 a svitlom liposti zanošah oči svim;
 s radosti rajskom stah u dvoru carskomu
 i mlados mû gojah u dobru svakomu,
 1025 zavidit ter višnjim ne mogah u čem zgar
 neg smrti, ka tužnim bila je vazda u har;
 kraljica tolika eto sad robuje,
 pala tač s visoka žive da tuguje.
 Blažena, blažena smrt ka me će umorit,
 1030 pokli bih suđena ovako živa bit;
 i uzroka inoga da ne imam smrt žudit,
 cić robstva samoga već ne imam živa bit,
 u robstvu er sčekat što mogu neg nečâs
 i sluga komu ostat neharnu život vas
 1035 ki bi me ne scijenil i nijedne od gorkosti
 koji sit ne bi bil od moje mladosti.
 Tim hvala velika višnjemu ki neće
 djevica tolika da robuje veće,
 kći kralja slavnoga, među svim na svit saj,
 1040 Hektora svitloga dostojna sestra taj,
 ni, što bi još gore, da vodi život svoj
 izgubit gdi more svoje čisto djevstvo toj,
 koje samo meni jes tolicih od dobar
 ostalo za ures, ostalo za lip dar.
 1045 I tako sad meni, milo je umriti,
 milo je tužne dni objednom svršiti.
 I veće sad evo da ni čas ne imam cknit:
 na desno, na lijevo spravna sam s tobom it,
 i tužno tijelo ovoj, ko skonča gorki jad,
 1050 posvetilište u toj svim srcem davam sad.
 Vodite, vodite, i krvi mojome
 Akilu polijte svitli grob vrućome;
 grem rada, voljno grem, svim spravna slidit vas,
 jednome da umrem, za ne mrit na svak čas.⁹⁰
 1055 Smrti ovom, morebit, sine mi svitlji dan
 i tamo na on svit⁹¹ bude mi slađi stan.
 Ti, majko draga mâ, ako mir ljubiš moj,
 s groznima suzama smetat me tač nemoj;
 odluku lipu mû, kom obrah umriti,
 1060 u srcu sad tvomu nemoj pogrditi;
 ma kćercu potukaj da slidi sî lip čas

⁸⁹ *slovih dili izvrsnim* - bijah na glasu zbog izvrsnih djela

⁹⁰ *jednome da umrem, za ne mrit na svak čas* - da umrem jednog, a ne da umirem svakog časa

⁹¹ *na on svit* - na onom svijetu

1065   prí neg ki gorke vaj ockvrni našu čas.
Sužnu su gorči dni nego smrt na sviti
          naučan koji nî sužanstvo trpiti;
a čovik u tuzi mramora tvrđi jes,
          i trpi i suzi i kune hudu čas;
nu dobro živiti nije muka velika,
          a zlim zlo sliditi ures je i dika.

KOR

1070   Istom krv svitla taj sjemena carskoga
          odkriva na svit saj plod dobra svakoga;
dobro da svak vridan sunce je svojim svim,
          krune je dostojan od krune dili⁹² tim.

HEKUBA

1075   Prem kažeš, kćerce mât, da si krvi prave
          kći kralja Prijama dostojna svim⁹³ slave;
lipo je umriti, hvali svit svima toj,
          kad smrti počtiti budu vas život svoj,
ma lipo nî umrit kad smrti tko ima
          s tolike tuge bit pridrazim svojim.

ULISE

1080   Početak svrši taj, djevice gizdava,
          er sve mre na svit saj razmi čas i slava.

HEKUBA

1085   Ako duh mislite smiriti Akila,
          mene, jaoh, ubijte, ja mu sam skrivila!
Ja mu sam krvnica, Parišu ja dah stril,⁹⁴
          a ne ova djevica, Akila da bi ubil;
od mene prihude - ništo ova nî kriva -
          osveta da bude: ja ne imam bit živa!
Inako smiriti Akila nećete,
          s prikorom živiti i umrit budete;

---

⁹² *dili* - djelima

⁹³ *svim* - sasvim

⁹⁴ *Parišu ja dah stril* - Hekuba kaže kako je ona kriva, jer je ona rodila Parisa koji je ubio Ahileja.

1090   moju krv prolijte, Akile prosi toj,
                          djevici prostite ovojzi pravednoj.

ULISE

Ne tebe staricu ni drugu od svita,⁹⁵
ma ovuj djevicu Akilov duh pita.

HEKUBA

1095   Nemojte branit, daj, nemojte, molim vas,
                          da s kćercom majka ovaj za'edno umre ovi čas,
neka duh Akila obijeju krv pije,
taj žeđa nemila jeda se upije.

ULISE

Dosta će smrt biti od ove djevice,
nije trijeba kupiti smrt na smrt, starice.

HEKUBA

Trijeba je svakako da ja umrem s kćercome.

ULISE

1100   Ja ne znam nikako većega nad mnome.

HEKUBA

Ni brštan neće taj uz dubak svezan bit,
kako će majka ovaj svû⁹⁶ kćercu obhitit;
ujedno bridak mač bude nas raniti,
bude se i naš plač ujedno svršiti.

---

⁹⁵ *ni drugu od svita* - ni neku drugu na ovom svijetu

⁹⁶ *svû* - svoju

ULISE

1105 Nećeš toj učinit, poslušna ma boljim
od tebe budeš bit mudrosti, moći svim.

HEKUBA

Ne budem iz ruku mu kćercu ja pustit!

ULISE

A moja odluka nikako bez nje it.

POLIKSENA

1110 Majko mâ, ugodu, pusti me neka grem,
neka me već vodi, - blažena smrt kom mrem!
Ti dobro mož' znati, svitli gospodine,
ljubi li, jaoh, mati svo'e dijete ali ne;
i ti si majku imal, i ljubav drage tve
majke si, mnim, poznal, - umiješ sve, poznaš sve.
1115 Majka je, prosti joj. Nu, majko, pusti me,
zgar višnji hoće ovoj, rvat se nije s njime;
neka se ispuni uteći što nî moć,
jur plačem silit nî od zvizda sionu moć.
Što hoć' ti na smrt it za mene slobodit?
1120 Ti živi, ja ću umrit, ti ćeš život moj bit!
Nu, majko, jur nemoj pristavljat jad na jad;
pokonji danak moj došao je meni sad
ki me će slobodit svih tuga. Tim nemoj
nemila kćerci bit navidiv nje pokoj.
1125 Nî toga srditi s nejakom rukom tač
koga je moliti u tuge i u plač,
neprijatelj, s kim je vlas, da ne uplete ruku
u bîlí ovi vlas za veću mu muku.
Pusti me neka grem, da gore ne vidim,
1130 da suze već ne trem, da ličcem ne blidim;
er moja huda čes hrani me na gore,
protive⁹⁷ sve s nebes tjere nas i more.
Za mlijeko, majko, sad, koje sisah, drago toj;
za krilo, koje nekad bi slatki moj pokoj;
1135 za prsi, u trudu kê me su nosile,

---

⁹⁷ *protive* - nesreće

u goju i bludu⁹⁸ pak milo gojile;
za one celove malahni meni ke
davahu usti tve, medene i slatke;
za ljubav velju tuj, ku mi si nosila,
1140 od kćerce molbe čuj, moja majko mila;
molbe su tej moje, da bi mi živila,
starosti i tvoje da ne bi mučila.
Kad budeš živa ti, majko draga moja,
ti ć' za me moliti višnjega, a za te ja:
1145 ti - višnji da prosti djevici grijeh ovoj,
a tvojoj starosti da slatki da pokoj;
da višnji u svoj kril primi mû dušicu,
a tebi da bi odnil od srca tužicu.
Sad, majko draga mâ, pokonji celov taj
1150 s groznima suzama tvojojzi kćerci daj;
prikloni toj liče pridrago i milo,
od gorke tužice ko je potamnilo;
zagrli rukama nejacim kćercu tvu,
ku ć' mrtvu suzama polijevat krvavu,
1155 Pokonji dođe čas ki hoće, majko mâ,
da veće tvoj obraz ne gledam očima.
Sunčana svitlosti, kom gleda vas saj svit,⁹⁹
veće tve liposti neću ja moć vidit;
mlados mâ i lipos pod zemlju ima it,
1160 gdi tamnos i slipos hoće me vik družit;
već, majko, pozrit ja tve liče neću moć, -
toj hoće čes moja, toj hoće višnja moć!
Nu tko mre pravedan, na život ide taj,
tomu će biti stan sve vike vječni raj.
1165 Zatoj plač ustavi, a i ja, majko, grem,
ovi plač krvavi da s ličca već ne trem.
I veće odhodim, majko mâ, zbogom stoj!

HEKUBA

A ja ostah da vodim u robstvu život moj!

POLIKSENA

Budi je¹⁰⁰ ovo veselje kô ufah od pira?

---

⁹⁸ *u goju i bludu* - u obilju i maženju (nježnosti)

⁹⁹ *kom gleda vas saj svit* - zahvaljujući kojoj gleda cijeli ovaj svijet

¹⁰⁰ *budi je* - zar je, da li je

HEKUBA

1170 To je svoje dreselje vječnoga nemira!

POLIKSENA

Na on svit dalek tja od tebe ja ću it.

HEKUBA

A dokle, vajmeh, ja život ću zli vodit?

POLIKSENA

Da li, jaoh, mrem sužna svitla kći Prijamova?

HEKUBA

Ja viđu, prem tužna, smrt peset sinova.

POLIKSENA

1175 Hektoru što ću ja i starcu ćaćku rit?¹⁰¹

HEKUBA

Rec' er sam tužnija svih žena na saj svit.

POLIKSENA

O, prsi, moj bludu, mâ hrano medena!

HEKUBA

Ah, kćerce, za hudu nesrjeću rođena!

---

¹⁰¹ *rit* - reći kad i ja odem u svijet mrtvih

POLIKSENA

Zbogom mi ostani, bog ti dao slatki mir!

HEKUBA

1180 Nî mira meni, nî, grli me zli nemir.

POLIKSENA

I zbogom, sestrice, Kasandro draga mâ,
već pozrit tve lice neću ovim očima.
Braće, i ti zbogom stoj, Polidoro mili!

HEKUBA

1185 Bog će dat i u toj da me smrt ne ucvili, -
to li me, jaoh, satrt nesreće ištu sve?

POLIKSENA

Žive, ufam, i u smrt pokrit će oči tve.¹⁰²

HEKUBA

Prî sam ja umrla u tugah tolicih
nego me je satrla smrt, svrha zala svih.

POLIKSENA

1190 Vodi me već sada, Ulise, već vodi;
obraz bih, jaoh, rada pokriti čimgodi,
er me plač skončava pritužne majke mē,
nje mi plač smrt dava, jaoh, nje plač kolje me.
Ne cknimo, Ulise, srdačce ovdî stav¹⁰³
1195 raspada meni se, na majku mu gledav.
Svitlosti sunčana od neba ka s' ures
i svića i hrana tva lipos živim jes,

---

¹⁰² Poliksena i Hekuba ne znaju sudbinu Polidorovu.

¹⁰³ *ovdi stav* - dok ovdje stojim

neću te već pozrit, mlađahna er ću umrit.
Draga je i mila meni tva spomena,
er mi si svitila u dobra vremena,
1200 kad ne znah žalosti ni nijedne gorkosti.
Već od sad, svitlosti, neć' meni svititi,
već mojoj mladosti tamnost će drug biti,
pod zemlju ja ću it, srećnim ćeš ti svitit.
Svitlosti, milo je, čim dođem na grob taj,
1205 gdi će tilo moje ostavit duša ovaj,
tvu lipos uživat, tve slatko ime zvati.

Drugi prizor

HEKUBA, KOR

HEKUBA

Jaoh, smrtna udava i smrtni nepokoj
čujem gdi skončava u meni život moj;
i pamet, jaoh, čujem, kriposti er već ni,
1210 od muke svasma prem gdi lipsa u meni.
O, kćerice, kćerice mâ, da li mi, jaoh, pođe,
a smrtnim tugama u družbi majku ođe?
Ručicu, ručicu, er umrih, tvu mi da',
tvu majku staricu pomozi, jaoh, sada.
1215 Ovako nemila, ka je uzrok tuga svih,
Helena cvilila, zrcalo da je od svih,
ke lipos umrla nemilo, vajmeh, tač
Troju je satrla i dala nam vični plač.¹⁰⁴

KOR

Tihi vitri, vitri mili,
1220 ki činite sinje more
čestim vali da se bíli,
tiho kada puhav s gore
zemlju plodom napunjate,
brza driva¹⁰⁵ i činite
1225 da se s pticam uticaju,
ponit mene kud mislite,

---

¹⁰⁴ Hekuba proklinje Helenu, koja je uzrok svih stradanja.

¹⁰⁵ *driva* - brodove, lađe

- kojoj strani, komu kraju,
da u robstvu mlados vodim?
Ali me ćeš u Dorika
1230 kraja¹⁰⁶ odnit tužnu onamo,
gdi Fitijo¹⁰⁷, slavna rika,
goji, tekuć sjemo i tamo,
plodna polja naređena?¹⁰⁸
1235 Ali¹⁰⁹, srećo, zoveš mene
na otok lipi i gizdavi¹¹⁰
gdi cte grâne posvećene
paome toli ku svit slavi
cić poroda od Latone?¹¹¹
1240 gdi se lovor zelen sveti,¹¹²
pod lovorom er se zgodi,
ki nad nami sada svijeti,
oko od neba¹¹³ da se rodi,
da se rodi svića noći?¹¹⁴
1245 Među čistim djevicami
da pripivam sve dni moje
mrežu, zlat vez¹¹⁵, luk s strilami¹¹⁶,
o, Latona, kćerice tvoje,
svete Dijane i pričiste?
1250 Ali mi je more brodit
put Palade¹¹⁷ slavna grada,
gdi pod svitla kola vodit
budem brze konje mlada
i služeći takoj umrit?

---

¹⁰⁶ *u Dorika kraja* - u dorsku zemlju, tj. na Peloponez (prema lat. *doricus*)

¹⁰⁷ *Fitijo* - Ftija, grad u Ftiotidi, u srednjem dijelu Tesalije u zapadnoj Grčkoj, koji su nastavali Ahejci. Grad Fitijo Držić poistovjećuje s rijekom koja protiče tim krajem, a koja se kod Euripida zove Apidon. Kralj Ftije bio je Ahilejev otac Pelej.

¹⁰⁸ *naređena* - obrađena, uređena

¹⁰⁹ *ali* - ili pak

¹¹⁰ *otok lipi i gizdavi* - otok Del ili Delos, rodno mjesto blizanaca boga Apolona i božice Artemide, na kojemu se nalazilo glasovito Apolonovo svetište i proročište

¹¹¹ *Latona* - Leto, Apolonova majka

¹¹² *gdi se lovor zelen sveti* - gdje se posvećuje lovor, koji je prvi put izrastao iz zemlje kad je Leto pod njim rodila Apolona i Artemidu

¹¹³ *oko od neba* - sunce; Apolon je kod Homera postao bog sunca (s pridjevkom Feb)

¹¹⁴ *svića noći* - Artemida, božica lova, nakon Homera je postala i božica mjeseca

¹¹⁵ *zlat vez* - "u Euripidovom tekstu odnosi se na mjesto koje tu odgovara tek idućoj strofi (1249-1253); riječ je o vezenoj odjeći ("peplosu") koju su u doba Panateneja (svečanosti u čast božice Atene) atenske djevojke izradile kao dar Ateninom kipu" (F. Čale)

¹¹⁶ *luk s strilami* - Artemida (Dijana) kao božica lova prikazivana je s lukom i strijelama

¹¹⁷ *Palada* - grad Atena (prema pridjevku božice Atene *Palada*)

1255 Ali, tužna mâ mladosti,
očima t' je zagledati
Titonović¹¹⁸ strašne kosti,
kim oholas Jove skrati
strilom koja oganj meće?
1260 Tužni naši svi sinovi,
tužne utrobe ke ih nosiše,
pokoli se na svit ovi
za tolika zla rodiše,
za tolike, jaoh, nevolje!
1265 Tužni i vi, oci blazi,
kim razgovor i lip ures
bijehu vaši sinci drazi,
pokli huda srjeća vas jes
od njih s plaćem odilila.
1270 Tužna i Troja, slavni naš grad,
kad joj grčka sila odoli!
koja strah bi mnogim njekad,
sad u dimu leži doli
oborena i sprazena.
1275 Kako slavu svita sega
brijeme dava, brijeme krati,
kako svrha jes od svega
i nije doli u što ufati,
sve je doli bremenito!
1280 Eto, vajmeh, ke nekada
u gospoctvu jesmo bile,
robinje smo tužne sada
i sad bismo promijenile
s najnesrećnijem bitje naše.
1285 Sada nam je Troju oči
i sve naše dobro velje,
a u grčku zemlju poći,
Himenea gdi veselje
budem smrti ja prominit.¹¹⁹

---

¹¹⁸ *Titonovići* - Titani, divovi koji su prije olimpskih bogova vladali svijetom; Zeus ih je savladao i bacio u Tartar

¹¹⁹ *Himenej* - starogrčki bog braka i svadbe; gdje ću umjesto svadbenih svečanosti dočekati smrt

Treći prizor

VILE i prijašnji

U vršenje na svrsi činjenja drugoga vile dohode u jednomu brocu¹²⁰ i govore.

VILA

1290 Nereide¹²¹ mi smo vile,
sinje more ke plovemo,
toli u moru ke slovemo,
kih su u pjesneh velje sile,
o, Hekuba, prišli k tebi,
u istoku ka sloviše,
1295 kruna vrh svih koja biše,
druga u vlasti kojoj ne bi,¹²²
da vidimo što čes huda
i što brijeme može učinit,
er vjerovat nije scinit
1300 tolicijeh vidjet čuda.
Oto očima sad vidimo
što ne bismo vidit ktile
i što nismo gledat mnile,
er od tuge sve blidimo.
1305 Jaoh, vidimo potlačeno
ličce, u istoku koje sjaše,
suncu koje odsijevaše,
potamnijelo i sniženo.

DRUGA VILA

1310 Je li koja tužna pjesan,
da u pjesneh procvilimo,
grozni plač s njom da dilimo,
da 'e razgovor tužni ki dan?
Ostavimo sad vesele
naše pjesni i ljuvene,
1315 nadpijevamo kijem serene;
pojmo pjesni sve dresese.
Kraljicom te nekad znamo
u svem dobru segaj svita,

---

¹²⁰ *brocu* - brodiću, lađici

¹²¹ *Nereide* - morske vile, kćeri morskog boga Nereja, vladara Egejskog mora, i Doride; bilo je 50 Nerejida, a najvažnija od njih je Tetida, Ahilejeva majka

¹²² *druga u vlasti kojoj ne bi* - kojoj nitko nije bio ravan (drug) u vladanju

1320   sad u tugah svijeh gledamo.
                         Svud li huda čes dohita?
                         Ne štedi li svijetlijeh krunu?
Tko se uzda, svijete, u tebe
                         i blaženstva i u tvoja,
1325   nađe s' izdan sam od sebe,
                         vodi život bez pokoja
                         a s bolesti¹²³ dni dovrši.
Nitkore razuman ne ima ufati
                         u što more uzet dan i brijeme što krati.

---

¹²³ *s bolesti* - s boli, sa žalosti

TREĆI ČIN

Jedini prizor

TALTIBIJO, KOR, HEKUBA, VILE

TALTIBIJO

1330 Hekuba starica gdi je, žene, zna li ka,
koja bi kraljica od Troje visoka?

KOR

Malo se obrni: kraljica eto ta
na zemlji tuj crni gdi leži prostrta.

TALTIBIJO

O, višnji, što ću rit? Gledaš li sva s nebi?
Ali se ovi svit sam vlada po sebi?
1335 Ter oganj, ter more, razlika tere smrt
neredno tač more pražit nas, topit, strt,
ter se mi tvoju moć, nam gluhu¹²⁴, varamo
zovući nam pomoć, ali je što ne znamo?
1340 Eto ova ka biješe istočna carica,
ka slavom sloviješe vrhu svih kraljica,
sinovmi izvrsnim, bogactvom i vlasti,
kruna ka biše svim ke živu u časti,
slavnoga Prijama dostojna taj druga,
eto plačna i sama robinja i sluga
1345 u prahu leži sad združena s suzami,
visoki a nje grad oboren s crkvami,
sinovi ubjeni, kćeri odvedene,
ostala a njoj ni prilika od žene.

---

¹²⁴ *nam gluhu* - koja se oglašuje na naše molbe

1350 Ja sam star i ktil bih svršiti moje dni
prí neg ka tógâ sih¹²⁵ moj pokoj ockvrni.
Nesrećna starice, ustani za mal čas,
podvigni glavice, odkrij taj bili vlas,
u kojoj huda čes čini te viditi
sve tuge, svu boles, i još si živa ti.

HEKUBA

1355 Vaj, tko će bit ovoj ki brani, jaoh, sada
ni zemlja ki pokoj pritužni da ne da?
Ki s' godi, mene sad bolesnu ne vrijeđaj,
razgovor neće jad moj gorki ni moj vaj.

TALTIBIJO

1360 Taltibijo ja sam, sluga¹²⁶ vojske ove,
od strane poslan sam Agamenonove.

HEKUBA

1365 O, dragi, o, mili Taltibijo žuđeni,
došao jesi li navijestiti meni
da na grob Akilu i mû krv proliju,
i da mu nemilu tuj žeđu upiju?
Ako si prišao s žuđenim glasom tim,
na brijeme s' došao, ja ino ne želim.
Pođimo, pođimo najbrže, starče moj,
i veće ne cknimo, - mom plaču lik je toj.

TALTIBIJO

1370 Došao sam, starice, da budem tebe zvat
da kćerce djevice dođeš tijelo ukopat.
Kraljevi, brata dva, sinovi Atrida¹²⁷,
i grčka vojska sva k tebi me šlju sada.

---

¹²⁵ *ka tógâ sih* - koja od ovih tuga

¹²⁶ *sluga* - "ličnik", tj. glasnik, telal

¹²⁷ *Atridi* - mikenski kralj Agamemnon i spartanski kralj Menelaj, sinovi mikenskog kralja Atreja, Pelopova sina

HEKUBA

- Da li, jaoh, nis' došao da s kćercom i ja umrem,
da svršim život zao i da suze već ne trem?
1375 Da li mi živiti nesrićni sila jes?
Da li, jaoh, umriti ne da mi huda čes?
Da li, jaoh, glasa nî ki bi me utješil,
neg koji, jaoh meni, veći mi dava cvil?
1380 Umrije mi, kćerce, ti, mâ hvalo jedina,
ku ktješe izdriti iz krila majčina!
Ja svasma sirota već ostah pritužna
na svrsi života robinja i sužna.
Ma kako ubiste nesrićnu djevicu?
Ali ju stratiste kakono krvnicu,
1385 ali bi život svoj¹²⁸ uzet toj djevici
kako se tolikoj dostoji kraljici?
Starče moj, kaž' meni, dobro da radosti
znam ere čuti nî neg gorke žalosti!

TALTIBIJO

- 1390 O, ženo, išteš ti da ja plač ponavljam,
a na tve gorkosti da gorkos pristavljam,
da srce sad moje od dviju plač smuti, -
smrt kćerce od tvoje, tvoj uzdah priljuti.
S tolicim suzama bi tva kći žaljena,
u srcu er sama budi plač spomena;
1395 ma ako žudiš tač žalosnu čut nje smrt,
pripravi novi plač, - suze i ja budem trt.
Biješe se skupila od Grkâ vojska sva
na grob silna Akila, kad priđe kćerca tva,
ku Piro uhvati za ruku, i ončas
1400 uzvede na grob tî, a rusag gleda vas.
I kad s njom gori bi, er biše ublidila,
promisli da ne bi tuj niz grob skočila,
ter so objedvije strane djevici gizdavi
mladiće izbrane na stražu postavi.
1405 Čašu on držaše, kamenjem pridrazim
i zlatom ka sjaše, u ruci, i prid svim
Akilu silnomu mrtvu grob okropi,
svomu ocu dragomu zdravicu tuj napi;
pak nače: "Posluh svim od vojske ličnik¹²⁹ da!"

---

¹²⁸ *svoj* - njen

¹²⁹ *ličnik* - telal, glasnik, objavljiivač, izvikivač

- 1410 Iz glasa ja ličim¹³⁰, srjed svih ja stav tada,
navijestih vojsci svoj mučanje, mir, posluh.
Tuj ončas na glas moj umukni svaki duh;
a Piro pušta glas i poče govorit,
na glavi a svim vlas poče se strašno vit:
- 1415 "Oče moj, svitla čas ki s' Grkâ bil na svit,
koga će môc i vlas vik živit, vik slovit,
er cvit tve mladosti družio 'e s vridnosti!
Pelea slavnoga, sinu oca istini,
primi od sina tvoga ovi dar jedini,
koji si žudio, koga si željan bio.
- 1420 Nemoj se kratiti iz vičnih tih strana
ovdi k nam sad priti, naša slavo izbrana,
da piješ zdravice od krvi djevice,¹³¹
koju si ljubio, koju si nekada
- 1425 svim srcem žudio, krvi ke i sada
ja i puk spravljamo da tvoj duh čitâmo¹³².
Pomoćnik žuđeni molimo da si nam,
ostalo er nam nî ufanje neg ti sam,
da ćemo kada moć na drage stane doć.
- 1430 Tih vitar da' nam sad, Neptunov pokoli
satsrmo Troju grad protiv nam oholi,¹³³
da drage vidimo ke vidit žudimo".
Tako on, a puk vas skrušeno sta molit
umiljen Pira glas da bude čuven bit.
- 1435 I ončas mač ize svoj iz zlatne nožnice,
a kinu ruke utoj da drže djevice,
od šta Poliksena staviv se¹³⁴ oni čas,
da je od svih čuvena¹³⁵ ovaki pušta glas:
"O, Grci, ki naš grad satrste svasma prem,
znajte er ja voljno sad i rado na smrt grem,
i od vas jedan sam za milos dar pitam:
da ruke nikoje ticat me ne budu
i dalek da stoje koji me sad bljudu;
dobru je lašnje umrit negoli zlu živit.
- 1445 Sama ću pod mač ja mê grlo postavit,
čistoća da moja shranjena bude bit,
ka meni sama jes ostala za ures.
I meni kratak čas prid smrti hip ovi

¹³⁰ *ličim* - vičem, izvikujem

¹³¹ Prema vjerovanju starih Grka, sjeni mrtvih voljele su piti krv.

¹³² *čitamo* - počastimo, iskažemo poštivanje

¹³³ *Neptunov grad* - Neptun (grč. Posejdon) je bog mora koji boravi u kristalnom dvorcu u podmorju; u Trojanskom ratu bio je na strani Troje, pa se Grci sada boje njegove osvete

¹³⁴ *staviv se* - sjetivši se

¹³⁵ *čuvena* - čuvana, pažena

1450 dopus'te, molim vas, slobodu sada vi
 da umrem djevica kako sve kraljica;
 da sramna na on svit među ine kraljice
 ne bude duša prit od ove djevice,
 sužanstvo er tamno i tamo je sramno".
 Tuj vas puk "Budi joj" iz glasa veljaše,
 1455 djevici svak lipoj ugodit željaše,
 i sam se kralj javi i sam kralj odsudi
 djevici gizdavi da bude što žudi.
 Oko nje ki stahu mladiće izbrane,
 i ki ju čuvahu, poslaše sve s strane.
 1460 Kad ona vidi toj, zgar s prsi oni čas
 do pupka koret svoj rukama razdri vas;
 ukaza tuj mile nje¹³⁶ prsi djevica
 kakono snig bile i kako ružica.
 I sama kleknu, pak k Piru rič obrnu,
 1465 u srcu a tuj svak žalosno protrnu;
 reče mu: "Mlače, ti u prsi ako me
 išteš sad raniti, evo ti prsi mē;
 ako li hoć' glavu usjeć mi, evo t' vrat,
 na volju sada tvu evo ti budem stat".
 1470 Na riječi medene Piro se vas smuti,
 žalosti skrovene u srcu očuti;
 hoće li, neće li, sta smućen misliti
 djevici vrat bili bude li raniti;
 misleći i takoj napokon desnicu
 1475 podviže, i tuj njoj odsiječe glavicu.
 Velja se krv proli, a pade nje tilo
 na zemlju, gdi doli vidjet ga bi milo
 gdi pokrit nastoji sramežljive strane,
 kako čas dostoji djevice izbrane.
 1480 Smrtni mač i kad toj djevici gizdavi
 prikrati život svoj¹³⁷, ončas se svak spravi
 tko grane zelene poda nju stavljati,
 tko zublje ognjene za oganj spravljati.
 Mirisi tolici odsvud se nošahu,
 1485 svi se toj mladici služiti siljahu;
 tuj nitkor oda svih zaludu ne staše,
 od skupa tolicih svak se njom brinjaše.
 Moreš se pohvalit porodom izvrsnim
 i majka djece rit vridnija među svim;
 1490 ma, ženo, mogu ja dobro ti sad riti
 da si od svih tužnija ke živu na sviti.

¹³⁶ *nje* - svoje¹³⁷ *svoj* - njen

KOR

1495 Nesreća gorko t' nas odasvud ucvilja,
gorko t' nas čas po čas svih tuga nadilja!
Njeki gnjiv usioni Prijama i dom svoj¹³⁸
prem svasma progoni, - zgar zvizde hoće toj.

TALTIBIJO

Mramora tvrđi jes, i čovjek nije ti
ki tvoju hudu čes neće sad žaliti.

KOR

1500 Zločes je, tužan je, tužan će i vik bit
tko stavlja ufanje u ovi svit varovit,
koji te priblazi blaženstvom bjegućim,
a pak te porazi nevoljam vječnim svim.
Noć hvali svitli dan, dobra smrt život naš;
čovječe, u ovi stan ufati ne imaš.

HEKUBA

1505 Tolike žalosti mene su obujmil',
mâ kćerce, er dosti nî sam plač, nî sam cvil
za moć se istužit i za moć, kćerce mâ,
tolika zla združiti s dostojnim suzama.
Kad počnem plakati na hudu moju čes,
1510 ončas me uhvati druga tuga i boles;
i na tî gorki vaj druge, jaoh, žalosti
pridođu u hip taj i druge gorkosti,
koje mi, kćerce mâ, odahnut ne daju, -
jaoh, svakčas tugama tužice pristaju!
1515 I da se ne bolim tvom smrti sada ja,
ni mogu i ne umim, kćerce draga moja;
također u plač sva da ne idem krozi te,
kripos me uči tva i hvale tvoje te.
Zla zemlja čudo nî kad dobar rod rodi
1520 zgar sunce ku blazni a daž joj ugodi,
ni dobra kad dobar ne bude plod dati
potrebu svoju zgar ka ne more imati.
Ma čovjek koga da narav zla na sviti

---

¹³⁸ *svoj* - njegov

ne more nikada negoli zao biti;
 tko jednom dobar jes vazda će dobar bit,
 1525 ne more prika čes dobru ćud prominit;
 ali će, pod'mo rit, od dobrih života
 svitla krv uzrok bit i otác dobrota,
 dobrote ali tih uzrok je jedini
 meštara nauk svih i njih put istini.
 1530 Djeteta uzdvignut zakoni svetima
 njeki je općen put i dobrim i zlima.
 Tko bude zakon znat, i dobar će umjet bit
 i umjet će razaznat dobro od zla na saj svit.
 Ma kudije tužna je, kamo li puta van
 1535 zađe sad svis moja razložeć sve zaman?
 Ljuveni starče moj¹³⁹, pođi mi naprid ti,
 i grčkoj vojsci toj i kralju navisti
 da tegnut ne bude u mû kćer tkogodi, -
 u mnoštvu svud hude ćudi se nahodi,
 1540 a skupi od ljudi, vladaoca gdi im nî,
 silom srću svudi, i dobar tuj bijesni;
 u trjeskah i tih zlih tko gore učini
 bolji je oda svih, razbora er tuj nî.
 Ti, stara služice, malo se sad potrud',¹⁴⁰
 1545 morske mi vodice dones' pun jedan sud. -
 Tve čisto tilo toj najprvo suzama
 u vodi pak morskoj da umijem, kćerce mâ,
 koja neudana udana¹⁴¹ majci umri,
 svoje djevstvo vjenčana udadbom a ne skri.
 1550 Pokonji, kćerce, dar tva majka da ti da;
 ma odkud? Ku li stvar da nađem ja sada?
 Je li gdi kagodi od druga mojih sih
 ukrila štogodi od dobar tolicih,¹⁴²
 1555 da kćerci djevici uresim tilo toj,
 kako se kraljici dostoj tolikoj?
 Da li u svih nijedna stvar velika ni mala
 tolicih od dobar nî, vajmeh, ostala?
 Kad ino, kćerce mâ, ne more t' majka dat,
 groznima suzama tebe će darovat.
 1560 Gdi su, jaoh, bogactva i dobra tolika
 našega kraljevstva, gdi li je moć velika?
 Prijame, ki toli sinovi izvrsnim

¹³⁹ *starče moj* - obraća se Taltibiju

¹⁴⁰ *Ti, stara služice...* - obraća se jednoj od žena u svojoj pratnji

¹⁴¹ *neudana udana* - "da se udavala, majka bi je oprala u posvećenoj vodi rijeke Skamandra u Troadi, ali budući da je postala Hadova nevjesta, oprat će je da bude lijepa u smrti." (F. Čale)

¹⁴² *ukrila štogodi od dobar tolicih* - sakrila od tolikog bogatstva (trojanskog bogatstva koje je sad pripalo Grcima)

1565 dostojno se oholi i diči, i ima¹⁴³ čim,
i ja s tobom starica, tva žena i druga,
nekada kraljica, nesrećna sad sluga,
gdi je naša oholas, veličanstvo i slava?
da li se u mal čas u ničo stvori sva?
Koli smo, jaoh, pali od dobar tolicih,
nesrićni ostali vrhu svih nesrećnih!
1570 Kako, jaoh, nî vire u svitu, kako prem
sve vrime satire i ufat nî u čem!
Svak se u me ogledaj tko slatko veselje
uživa na svit saj ne znav što je dreselje;
er dobra od svita, gospoctvo, slava i čas
1575 stvar su bremenita¹⁴⁴ i od riči nadmen glas.
Čestit se svak riti i blažen može zvat
bez tuge na sviti ki bude dni trajat!

TALTIBIJO

Ako bi mogla ti, bolje bi da sada
pođemo, er ckniti, starice, nî kada.

HEKUBA

1580 Jaoh, nesrećna! A ja da grem,
pokli je trijeba da idemo;
ma nî snage, - starče, ja mrem!
Jaoh, ni tamo, jaoh, ni sjemo
s mjesta mi se nije moć krenut.

TALTIBIJO

1585 Pomoz'te ju, o, vi žene,
držite ju da ne pade.

HEKUBA

Eto vidiš, starče, mene,
ja ne mogu doći sade:
ti rec' kralju što sam rekla.

---

¹⁴³ *ima* - imao si (aorist)

¹⁴⁴ *bremenita* - vremenita, prolazna

KOR

- 1590 Nebo zgara nam spravljaše
sve nevolje i žalosti,
hitri Pariš kad iđaše,
slidiv volje od mladosti,
da visoko jelje¹⁴⁵ siče;
- 1595 da korablju brzu zgradi,
da s korabljom brodi more,
da Heleni lipi i mladi
dođe na tej svitle dvore
i Helenu da ugrabi;
- 1600 ka zanosi svima oči
rajskim cvitom od liposti,
a sunačce od istoči
ne obsiva svom svitlosti
lipšu, dražu ni slavniju.
- 1605 Jaoh, odovle sve dođoše
gorke tuge ke nas tire,
radosti nas sve ođoše,
suzam našim da nî mire,
da se u nas svak ogleda.
- 1610 Ufanja nam nî ostalo,
da se naša rados vrati,
jaoh, ni vele, jaoh, ni malo
da se boles naša skrati
i da ikad odahnemo.
- 1615 Ovo je oganj ki se zgodi¹⁴⁶
vidjet u san majci tužnoj;
ovo je rasap ki se rodi
svoj visokoj Troji slavnoj
i kraljevstvu od istoka.
- 1620 A još poče i onada
naših tuga uzrok hudi,
božicami trema¹⁴⁷ kada,
bivši pastir¹⁴⁸, pravdu odsudi
pravdu s koje poginusmo,
- 1625 od liposti davši svu čas
bludnoj majci od ljubavi¹⁴⁹,

---

¹⁴⁵ *jelje* - jele (zbirna imenica)

¹⁴⁶ *Ovo je oganj ki se zgodi...* - misli se na Hekubin san o baklji

¹⁴⁷ *božicami trema* - trima božicama (Heri, Ateni i Afroditi; Paris je jabuku na kojoj je pisalo "Najljepšoj" odlučio dati Afroditi, koja mu je obećala da će najljepša žena na svijetu, Helena, biti njegova. Nakon toga Paris je oteo Helenu, što je bio uzrok trojanskog rata.)

¹⁴⁸ *bivši pastir* - Paris

¹⁴⁹ *bludnoj majci od ljubavi* - Afroditi (Veneri), božici ljubavi

- a u rat, u krv i u smrt svih nas
i kraljevstvo svoje stavi,
postavi nas u plač vječni.
- 1630 Još se neće svi veselit
od protivnih naših hudih,
tkogodi se će i dreselit
tamo u grčkih stranah u tih,
gdi Heurota¹⁵⁰ rika teče.
- 1635 Još će, to znam, ka mladica,
smrt kunući priku, hudu,
za drazima derat lica,
još nevjeste mnoge budu
cića svojih proplakati;
- 1640 majke mnoge i starice
za sinovi pridrazima
bit će prsi, grdit lica.
Lakša je tuga svim tužnima
kad imaju druga u tuzi.

INTRAMEDIJA¹⁵¹ VILE

- 1645 O, Ekuba, gorske vile
slatkim pjesni utješiti
žele tvoje grozne cvile;
eto k tebi ktismo priti,
tebe tužnu razgovorit,
- 1650 jeda dijelak tvojijeh tuga
naše pjesni budu odlišit,
pjesni, kojijem mi sred luga
od mladosti u ovi naš cvit
razgovor smo tužnim svijema.
- 1655 Kako pjesni omekšaju
tvrda srca proć ljubavi,
tako tuge odlagaju;
o, Ekuba, tim pripravi
mjesto u srcu slatkijem pjesni.
- 1660 Njekad gore uživahu
tvoje gizde i ljeposti
a vile te pripijevahu;
sad su tebe zle gorkosti
sasma u srcu potlačile.
- 1665 Pjesni slatke dubja vodit
za sobome jur mogoše,

---

¹⁵⁰ *Heurota* - rijeka u Sparti

¹⁵¹ *intramedija* - međuigra

sunce ustavit, kami hodit, -
jeda u pjesnijeh biti može
ki lik tužnu srcu tvomu?
1670 Kraljicom te njekad znamo
u svem dobru sega svita,
sad u tugah svijeh gledamo;
svud li huda čes dohita
ne štedi li svijetlijeh krunu?
1675 O, Ekuba, pokli takoj
naše pjesni utješiti
ne mogoše grozni plač tvoj
ni od srca odložiti
gorke tuge ke te more,
1680 a mi ćemo suze ronit
zajedno s tobom, a cvijetjice
Polišeni ovoj donit,
tijelo mrtve tej djevice
cvijetjem posut, suze plakat!

ČETVRTI ČIN

Prvi prizor

SLUGA, KOR, zatim HEKUBA

SLUGA

1685 Hekuba starica, jaoh, žene, gdi će bit,
od tuga kraljica ka se sad može rit,
bolesti nemile sve, kojim lika nî,
koju su obujmile pokonje svoje dni?
1690 Ona se jedina zvat može u tuzi,
tužnija nî ina pod suncem ka suzi.

KOR

Taj jezik prihudi kada će zamuknut
koji nas odsvudi zle tuge čini čut?
Kad se će ustavit s tim hudim glasima,
kad li će svrha bit nevoljam našima?

SLUGA

1695 Hekubi, jaoh, tužni tužan glas imam dat,
a u zlu moći nî dobru kob nazivat.

KOR

Ah, takoj nije doć, gdi boles zla prosi
razgovor i pomoć, da zao se glas nosi.

SLUGA

1700 Koli si tužnija, gospođe, sada ti
neg riči mogu ja mojome izriti!
Tebi je život tvoj već uzet, mrtva s' ti!
Što živeš sada, toj zli su dni od smrti:
pade ti ufanje kralja gospodina,
a ne osta t' uzdanje ni od grada ni od sina.

HEKUBA

1705 Nî tuga na saj svit ka nova jes meni,
ni boles može izrit u meni koja nî!
Ma kudije tijelo toj kćerice Poliksene
sad nosiš, jaoh, takoj bez časti, bez cjene?
1710 Nijesu li njoj bili oholi Grci ti
častan grob spravili? Što će toj sad riti?
Jeda ju ukopat ne misle? Ali njoj
po smrti ištu dat još koji nepokoj?

SLUGA

1715 Još ne zna ni more nesrećna poznati
zlo svoje najgore kô ju će skončati:
mni, nosim tijelo njoj kćerice Poliksene,
od muke obraz svoj ter vraća od mene.

HEKUBA

1720 Da tko je? Vajmeh ja! Koga mi s' donila?
Jeda je kći moja Kasandra svršila
dni svoje, nje tilo ter k majci nosiš sad,
nje majka nemilo da oćuti i taj jad?!

SLUGA

1725 Mijentuješ žive ti, a mrtva ovoga,
ne mariš plakati od srca ki je tvoga.
Oto ga ću odkriti. Poznaš li tko je ovoj,
nesrićna majko, ti? Polidor je ovo tvoj.
Ovo nis' čekala prid smrti! Huda čes
oto ti je svu dala oćutit zlu boles.

HEKUBA

Sada, vajmeh, vajmeh, sada,
plačne oči, proliva'te
rike od suza, ako ikada
1730 uvike se ne utješa'te!
Boles ova, ka od svita
sve bolesti zle dobiva,
vječne suze, vajmeh, pita,
vječni majka da plač liva.
1735 Ova gorkos sve gorkosti
dobi moje; ova žalos,
skupiv ujedno sve žalosti,
ubi svasma mene u staros.
A odolit gorkoj sili
1740 tužnoj majci nije moći;
zadovoljno da, jaoh, cvili
nije snage, nije moći.
Polidoro, sinko mili,
1745 majci ufanje ki sam biješe,
gdi je ruža, gdi je džilj bili
drago lice kim caftiješe?
Koja ruka bez milosti
na te prava srdžbu obrati?
1750 Tko u cvitak tve mladosti
dni bez griha tvoje skrati?
Moje djetece milo, drago,
da li mrtva tebe gledam
ki razgovor i sve blago
ostao biješe majci ti sam?
1755 U što majka već ufanje
da bez tebe, sinko, stavi?
Ti sam biješe uzdržanje
kući paloj i stup pravi.
Eto svrhu¹⁵² tužna vidih
1760 od Prijama kući slavnoj!
Što nesrićna prije ne umrih
neg dočekah zlo tolikoj?
Da li, sinko, hotje umriti
prije majke drage tvoje?
1765 Tko će majci oči pokriti
dan pokonji smrti svoje?
Proklet zli nož i desnica
ka ti rani bez milosti
drage prsi, bila lica,

---

¹⁵² *svrhu* - kraj

1770 ka cvit satri od liposti.
Ako mariš, višnja moći,
gdi na zemlju pogledati,
ne daj zlobi takoj proći,
čini krvnik da grih plati;
1775 čini plačne ove oči
da osvetu vide, čini
plata od griha da svidoči
er je pravde bič istini.

SLUGA

1780 Tužna ti si, majko, i ti,
pokli ti je u tvu staros
tač nemilo pogledati
od tve krvi svaku žalos.

HEKUBA

1785 Sila hoće mē nesreće,
sve što živem unapredak,
da me tire gore smeće,
da mi je gorči svaki danak.

KOR

1790 Je li tuga ka na sviti
koja na nas nî udrila?
I more li žalos biti
ka nas nije obujmila?

HEKUBA

1795 Jaoh, moj sinko dragi, mili,
sinko začet u čas hudi!
Tko mi tebe smrtno ucivilo?
Lip cvit toli što oprudi?
Gdje li, kako, kom li smrti
puna zlobe taj desnica
tvoju mlados hotje strti,
hotje ogrdit tvoja lica?

SLUGA

1800

Ja ne znam ništore! Mrtva ga tuj nađoh,
nesrećna na more i tužna kad pođoh.

HEKUBA

Ali ga val morski tuj biješe vrgao,
ali zao čovjek ki tuj biješe smrt mu dao?

SLUGA

Morski ga biješe val, poznat se mogaše,
na suh kraj izvrgal, gdi mrtav ležaše.

HEKUBA

1805

Sada, jaoh, jaoh, sada ja moje zlo poznah
vajmeh, još onada kad tužna zao san šnjah!
Ni mene prikazan taj noćna varala,
zlo moje i u san tužna sam gledala!

1810

Što po snu ja sumnjih, što cvilih neznano,
sve javi¹⁵³, jaoh, vidih, sve mi bi izdano!
Eto sad očima moj rasap pokonji
pogledam mojima, komu, jaoh, lika ni!

KOR

Taj krvnik nemili tko ti se viđaše
ki u san vrat bili djetetu koljaše?

HEKUBA

1815

Polines, Polines nevjernik me milo
hranjenje, vajmeh, jes pogubil nemilo.

---

¹⁵³ *javi* - na javi

KOR

Nî drugi - on će bit! A sve toj za drago
njegovo osvojit imanje i blago.

HEKUBA

1820 Jaoh, nî moć izriti krvnika zlobu ovu,
nije moć podniti krv ovu njegovu,
kom zalac neharni vjeru i čas ockvrni!
Tej zviru nemile, s kim su sve vrlosti¹⁵⁴,
ne bi, jaoh, tač bile toli bez milosti
djetetu, kako ovi krvnik pun otrovi.
1825 Je li gdje tko vjeran, da vjeru obrani
prid ovim ki svoj stan za ljucku krv hrani,
prijatelje gdi prima, da im život uzima?
Kako ti srce da zaklati dijete toj,
1830 koga ti, jaoh, prida u ruke ćaćko svoj¹⁵⁵,
uzdav se u tebe kako sam u sebe?
Proklet nož nemili ki t' prsi otvori,
moj sinko, i krvnik zli koji te umori,
kad ktiješe život tvoj bit shrana kući svoj.

KOR

1835 Ti si sad oda svih tužnija na sviti;
ti, ti se od tužnih zrcalo mož' riti.
Ma ovo gre simo Agamenon, slavni
kralj; zasad mučimo; - što ide nî mani.

Drugi prizor

AGAMENON i prijašnji

AGAMENON

1840 Što ne ideš ukopat, Hekuba, kćer tvoju?
Ja ne dam ni ću dat na nju ruku svoju
staviti nikomu, ni se je stavila,

---

¹⁵⁴ *vrlosti* - okrutnosti

¹⁵⁵ *svoj* - njegov, tj. Prijam

1845   kako s' po vernomu Taltibiju molila.
Navlaš sam doći ktio da ne ckniš već š njome,
              veće posle ostavio brinuć se tobome.
Koliko za nje čas, tim budi pokojna,
1850   imala je razlog vas, kako je dostojna
i kako ktje nje čas i mjesto i vrime,
              er većé časti jes podobna prid svime. -
Oh, što će bit ovoj? U naših šatorih
              tko ubijen leži toj Trojanâ od vaših?
1850   Kaže ga haljina¹⁵⁶ da nî Grk; toli mlad
              tko je od vaših sina ovdi ubijen takoj sad?

HEKUBA

1855   (Sama ću u sebi sobome govorit,
              er sama pod nebi tužna se mogu rit;
budeš li sada ti, er nî lika inoga,
              Hekuba, kleknuti prid kralja ovoga
i prid njim pitati od pravde silni mač,
              prid njime iskati ku pomoć u moj plač?
Ali¹⁵⁷ ću mućeći zlu boles mû tajat,
              potajno cvileći na višnjoj pravdi stat?)

AGAMENON

1860   Plaćući kud tamo odnosiš obraz tvoj?
              Pogledaj ovamo! Što mućiš? Što je toj?

HEKUBA

(Od mene morebit, kako od protivnice,
              što će, jaoh, smrt mâ bit, svrnut će svo'e lice.)

AGAMENON

1865   Nijesam ja prorok da tuđe misli znam:
              ne znavši zla uzrok, ku pomoć da ti dam?

---

¹⁵⁶ *Kaže ga haljina* - njegova haljina ga odaje

¹⁵⁷ *Ali* - ili

HEKUBA

(Ma što¹⁵⁸ nî ufati sve dobro od toga
koji je svim mati, ki prima svakoga?)

AGAMENON

Ako neć' da znam ja tvoj skrovni nepokoj,
budi volja tvoja, ni marim ja znat toj.

HEKUBA

1870 (Bez vridne pomoći od kralja tolika
vrha, jaoh, nije doći toj zlobi krvnika;
bez njega osveta nikada na sviti
od krvi djeteta neće se viditi.
Ma što cknim, ter sad ja ne budem k njemu prit?
1875 Još prid njim rič moja primljena bude bit.
Nije se pripasti od dobra kralja, nî:
prida nj ću ja pasti, njemu odkrit plač grozni;
njemu ću svu izrit nevolju mû gorku,
još da znam ne izdvorit prid njime milos ku.) -
1880 Kralju Agamenone, ako plačne i tužne
kraljevi ne odgone, čuj ove plač sužne.
Za mila koljena ka grlim sada ja
sluga umiljena i robinja tvoja,
za krunu pomili, kome¹⁵⁹ sjaš, ako ikad,
1885 milosti nadili tužnu ovu jednom sad;
za ruku ka hrani od Grkâ svitlu čas
malu stvar ne brani tužni ovoj tvoja vlas.

AGAMENON

Koja će stvar toj bit ku pitaš takoj ti?
Ako išteš sad izit iz robstva, budi ti!

HEKUBA

1890 Ne marim dovika u robstvu stojati,
osvetu krvnika da mi je gledati.

---

¹⁵⁸ *što* - zašto

¹⁵⁹ *kome* - kojom (krunom)

AGAMENON

Ku drugu pomoć ja sad išteš da ti dam?

HEKUBA

Misao nî moja slobodu da pitam.
Vidiš li tijelo ovoj koje plâčem suzama?

AGAMENON

1895

Vidim, ma tko je toj, još ne znam, - znaš sama.

HEKUBA

Zače ga i rodi utroba tužna ova.

AGAMENON

Ovo je kigodi od tvojih sinova?

HEKUBA

Nije nijedan od onih ki su u Troji pali.

AGAMENON

Još koga vrhu tih djeteta ste imali?

HEKUBA

1900

Za nesrjeću ovoga nad kime plačem sad.

AGAMENON

Gdi shrani ti toga, kad ti u ognju biše grad?

HEKUBA

Prijatelju ćaćko svoj posla ga na shranu.

AGAMENON

Jednoga gdi takoj dâ od svih na stranu?

HEKUBA

Dâ ga ovdi gdi sada mrtva ga gledamo.

AGAMENON

1905

Gdi Polines vlada u ove strane ovamo?

HEKUBA

Za zlato sačuvat, zlato ga izgubi.

AGAMENON

Možeš li istom znat tko dijete toj ubi?

HEKUBA

A tko će ini bit neg komu bi pridan?

AGAMENON

Cić zlata ockvrnit ktje zločes viru i stan?

HEKUBA

1910

Nî za ino, kad vidi svrhu, jaoh, od Troje.

AGAMENON

Tko nađe, kad li i gdi mrtvo dijete tvoje?

HEKUBA

Ova¹⁶⁰ ga je sred žala kraj mora sad našla.

AGAMENON

Jeda ga je iskala? Što je ona tuda išla?

HEKUBA

Za Poliksenu umit, biješe išla po more.

AGAMENON

1915 Polines, on će bit, drugi bit ne more.

HEKUBA

Ubiv ga bačiti u more hotje njim.

AGAMENON

Za zlobu sakriti odkrio se zloban svim.
Tebe ti svakoje obujmit žalosti
hotješe u tvoje teške dni starosti.

HEKUBA

1920 Nî tuga ka¹⁶¹, jaoh, nî na mene udrila;
svrha je već meni, sve sam zlo vidila!

---

¹⁶⁰ *Ova* - sluga

¹⁶¹ *Nî tuga ka* - nema tuge koja

AGAMENON

U tugah ka je taj ka žive tolicih?

HEKUBA

1925 Nisam ja, ma je vaj i tugâ skup od svih
ki žive u meni: a ja sam umrla
i vas plač pakljeni sa mnom sam podrla.
Eto sam toga rad, da čuješ razlog moj,
prida te pala sad, i prid sud sveti tvoj
puštaću tužbe mē, samo uši tve mi da';
ni za nj stoj ni za me, s razlogom stoj pravda!

1930 Ako imam patiti s razlogom tolik vaj,
već neću rič riti, vas razlog njemu daj;
ako li si moj plač, svitli kralju izbrani,
dostoji pravde mač, pravde mač ne brani.
Od pravde prisveti pomoćnik sad budi,

1935 pravedna osveti, krvnika osudi;
osudi ki tvori toliku zlobu; osud'
ki biča od zgori ni ljucki scijeni sud,
koji dom ockvrni prijateljski nevirom,
svetu har ocrni pravednom krvi tom;

1940 od grada, od stana komu bi našega
podobna čas dana i ljubav vrh svega,
u scjeni od prvih prijatelj nam biše,
uz kralja više svih prid pukom sidiše.
Eto viđ čim plati napokon dobro toj:

1945 sinka mi zaklati ktje krvnik ovakoj;
ni grobom ne mari darovat njega tim,
neg, zalac bez hari, u more bači njim,
gdi bi se najgore vrle, jaoh, smutile
tej zviri od gore i žalos ćutile.

1950 Žene smo pritužne pod vlasti od družih,
nejake i sužne nevoljâ pune svih;
ma je bog vrhu nas moguć i sioni,
ki vlada svaku vlas svetima zakoni,
zakoni uzdrži nebesa velika,

1955 na uzdi tim drži doli ovd i čovika:
U ruke vam na svit pravda je, zakon dan,
bez vas se sahranit ne more pravedan;
činite, kim doli dano je vladati,
da se prav ne boli i da prav ne pati.

1960 Er ako zloba uz vas vladaoce moć steče,
slatki mir, pokoj vas od ljudi uteče;
već drago na saj svit veselje i rados
meu ljudmi neće bit, ma dreselje i žalos.

- 1965 Pravednu sahrana gdi da se bude nač
kad pravde izbrana sila se bude zač?
Sad, kralju svitli moj, milosrđe ako ikad,
ako je grubo ovoj, od mene imaj sad!
Pisalac kako taj razložnim okom tim,
dalek stav, zamiraj kolika zla patim:
- 1970 kraljica nekada, od gospoj gospoja,
nesrećna, jaoh, sada sužna i raba tvoja!
Od sinov tolicih koje sam imala
sirota eto od svih tužna sam ostala;
u staros prognana, kad ufah pokoj tih,
od svoga, jaoh, stana¹⁶², u tugah ležim svih. -
- 1975 Jaoh bježi, tužna ja, za otit krade se,
mê riči vitar tja prid ovim odnese;
prid ovim ništore, u koga sve ufah,
moj razlog ne more, ne more moj uzdah.
- 1980 Čemu tač, vajmeh ja, pamet je kršiti,
za umjet svakoja¹⁶³ pod suncem na sviti,
najljepši a ne umjet zgara dar jedini
riči dat razumjet svoj razlog istini?
Čemu je toj znati što nî moć ukazat,
u srcu imati a ne moć nadvor dat?
- 1985 Imao bi svak pamet najveće stavljati
za naučit svih umjet razlogom vezati;
razložna rič lipa svića je pameti,
a pamet je taj slipa koj razlog ne svijeti.¹⁶⁴
- 1990 Da li će, jaoh, vesel zli krvnik it takoj,
a tužan i dresel pravedan ovakoj?
On sinke uživat, - sirota ja sasvim
ne pristav prolivat suzice za mojim?
Od svoga on grada viditi svu rados,
a od moga, jaoh, sada ja vidim svu žalos?
- 1995 Uživat on svoj stan s radosti, - jaoh, ja dim
od moga sa svih stran pritužna još vidim?
Za sužnu mene sad kraljicu odvode,
a krvnik hodi rad od moje nezgode?
- 2000 Kad dobri razlog moj, o, grčka svitlosti,
prid tobom ovakoj ne ima kriposti,
stranputa hoću it a s sramom ja sada
i ljubav tej molit ka srce tve vlada.
- 2005 Kasandra kći moja, prilipa ke mlados
noćnoga pokoja bludna je tva rados,
traje sad sve noći u krilu vlasti tve,

---

¹⁶² *stan* - obitelj, dom

¹⁶³ *svakoja* - sve

¹⁶⁴ *koj razlog ne svijeti* - kojoj razum ne svijetli

2010 ljuvenom tom moći uza te može sve;
nje ljubav isprosi meni sad ku milos,
nje ljubav ku nosi u srcu tva svitlos.
Ako odar ljuveni i noćni celovi
što mogu medeni, tužni se ozovi!
Pomoz' mi, što ljubav dariva slatka taj,
ljubežljiv, kralju, i prav ukaž' se na moj vaj!
2015 Bratac je nje ovoj, nad kime trem suze,
a, kralju, tebi svoj¹⁶⁵, - nevira zla ga uze!
Kasandra srcem svim njega je ljubila,
od mala vrh svih njim vazda se hvalila.
Ne propus' krvnika, Kasandra prosi toj,
čin' zloba tolika da plati vas grijeh svoj.
2020 Malo je sam jezik i sam glas i vika
na toli plač velik, jaoh, na zla tolika;
čemu ruke i noge, prsti i moj svaki vlas
ne stvore se u mnoge jezike i u glas?
2025 I sve što je u meni da pušta glas tužan
prid tvojim koljeni, da moli noć i dan,
u srcu da milos u tvomu probudi,
krvnika nemilos da zloga osudi.
Smiluj se, o kruno svih Grka, pomiluj,
ukaži napuno od kralja svitlos tuj,
2030 od tužnih ne brani desnicu, s kom je moć,
dosada ku hrani od pravde za pomoć.¹⁶⁶
Ovoj se umoli ka toli skrušena
obhitiv sad moli tva svitla koljena;
ne propus' tolika zloba da prođe tač
2035 bez biča velika, - osveti tolik plač!
Svak dobar brani dobro ima i pomoć,
zle bičem sliditi od pravde za svu moć.

KOR

2040 Pod suncem ka je stvar koja se zgoditi
neće još ikadar meu ljudmi na sviti?
I ki će zakon bit nevolja tvrda taj
i vrime ki pobit ne bude na svit saj?
U svetoj ki nekad prijazni živješe,
neprijatelji eto sad krvni se vidješe;
2045 a ki se okom zlim gledaše tolikoj,
eto je među tim prisveti mir i goj.

---

¹⁶⁵ *svoj* - svojta, blizak

¹⁶⁶ *od tužnih ne brani...* - nemoj skrivati od tužnih svoju desnicu ruku, u kojoj se nalazi moć, a koju si dosada skrivao i nisi pomogao pravdi

